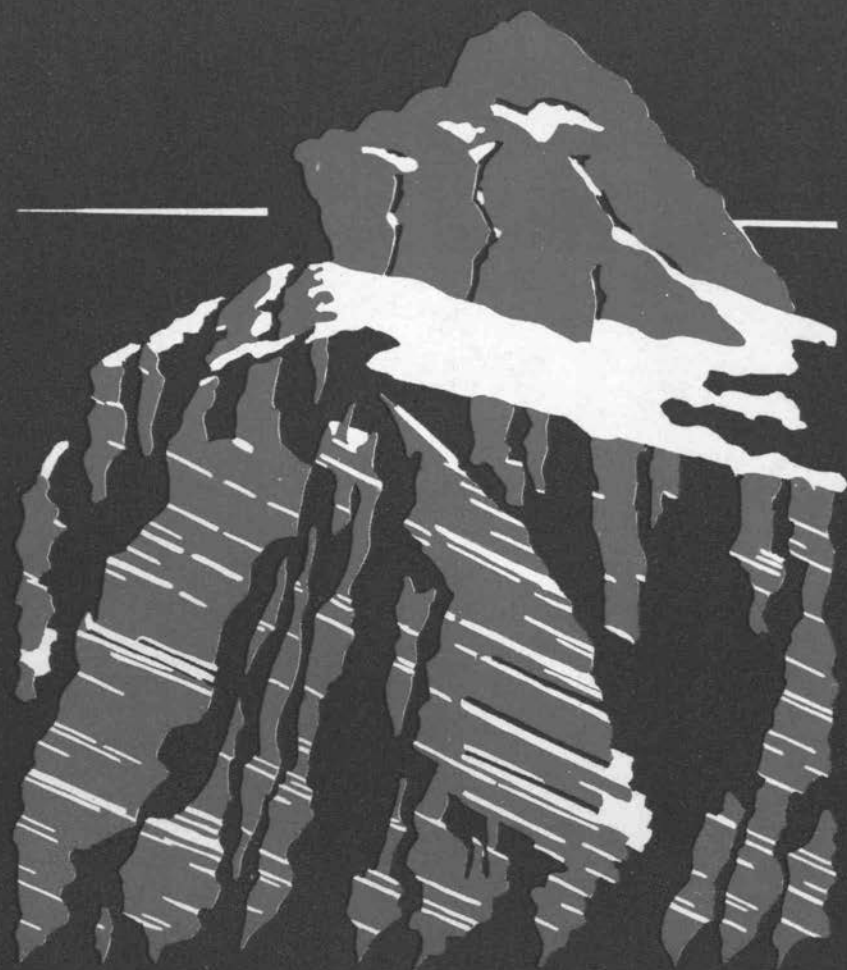

Poština plačana v gotovini

DROFENIK

PLANINSKI VESTNIK

LETO 1934 ★ ŠTEV. 12

Ali ste že poskusili pri nas?

Tiskamo knjige, liste, revije, kartoteke, bloke, letake, lepake, cenike, kataloge, vizitke, pisemski papir in kuverte, trgovske, šolske, uradne in društvene tiskovine itd.

V knjigarni dobite slovenske, hrvatske, srbske in druge slovanske, angleške, francoske, nemške ter druge knjige. Na razpolago vse šolske knjige, znanstvene revije, modni journali in muzikalije.

Lastna tvornica šolskih zvezkov

Pisarniške potrebščine, lepe slike za okras društvenih lokalov, domov in šol.

Velika zaloga šolskih učil.

Učiteljska tiskarna

Ljubljana
Frančiškanska 6

Maribor
Tyrševa 44

SPORT DIVJAK MARIBOR

Tattenbachova ulica 4 — Glavni trg 17

Vse za:

turistiko, smučanje, drsanje, nogomet, boksanje, sabljanje, ping-pong, tennis itd.
solidno in po zmernih cenah

Planinci!

Pri sportu v planinah

se obvarujete solčnih opeklin na ledenikih in v snegu, če nadrgnete temeljito vsa svetlobi in zraku izpostavljena mesta Vašega telesa še pred nastopom ture z

NIVEA-CREME ali OLJE

in če to med izletom po potrebi ponovite. Na ta način ščitite obnem Vašo kožo pred neugodnimi, vremenskimi vplivi, da ne postane raskava in da ne poka. Pridobite si pa prekrasno brončasto polt, s katero se tako radi vrnete z zimskega

sporta domov. Ni drugih sredstev za nego kože, ki bi vsebovala koži sorodnieucerit in zategadelj se Nivea-Creme in Nivea-Olje ne dado nadomestiti.

Nivea-Creme: Din 5.50 do 24.—, Nivea-olja: Din 27.—, 38.—

Jugosl. P. Beiersdorf & Co. d. z o. z.
Maribor

Dobi se v vsaki drogeriji ali lekarni

Pripravite se na poset
planinskih postojank v zimskem času!

Sijajni uspehi z

Agfa aparati
Agfa Isochrom in Super-
pan film
Agfa Lupex za Vaše kopije
Agfa Brovira za Vaše po-
večave

Foto
Materijalom

Previden turist vzame za okrepitev in osvežitev s seboj vedno steklenico **Rogaške slatine**, ki je izredno izdatna in okusna. Že en sam požirek **Rogaške slatine**, ki je najjačja od vseh poznanih slatin, mu zadošča, da si prežene žejo.

KUBANY-JEV MATE ČAJ

hrani ter krepča živce in mišice. Telo postane odporno in z lahkoto premaga vse napore. — Kdor ga redno pije, se mu ni bati ne gihta ne revme. — Dobi se v vseh lekarnah v originalnih zavojih po Din 15—, ali pri zastopstvu: Lekarna Mr. Milivoj Leustek, Ljubljana, Resljeva cesta 1, ako pošljete vnaprej Din 15— Sportniki, turisti, lovci, nogometaši: pijte ga redno!

*Zaostalo naročnino
poravnajte
takoj prve dni
meseca decembra!*

Turisti! Smučarji!

Športno blago za obleke in kostume, smučarski loden, turing in flanelo za športne bluže in srajce kupite najugodnejše pri znani solidni tvrdki

Žlender, Ljubljana

Mestni trg 22

Dr. PIRČEVA SLADNA KAVA

je pridelek domačih poljan, uspeh domače industrije, osvežujoča, krepilna in hladilna pijača. —

Planinci, tudi Vam jo priporočamo!

Velepražarna kave in
tovarna hranil

»PROJA« d. z o. z.
Ljubljana, Aškerčeva 3

Vsebina 12. šte.: Dr. H. Tuma, Beneška Slovenija (str. 353). — Ludvik Zorzut, Pohorski razglednik (str. 365). — Iz pisma koroškega Slovence (str. 366). — Marijan Lipovšek, Goresobe (str. 367). — Dr. G. G., Po vzhodnem delu Triglavske Stene (str. 375). — Naš kottiček: Pozabljena čutara (str. 377). — Obzor in društvene vesti: V spomin blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja (str. 381); Drago Ulaga, Knjiga o sportu (str. 381); Dvojna smrtna nesreča (str. 381); Alpinistična šola (str. 382); Obólno (str. 383); Potrebna je briga za tujski promet (str. 384); Bŕlgarski turistiĉeski sojuz (str. 384); Kongres Zveze planinskih druŕtev kraljevine Jugoslavije (str. 384); Mednarodna unija turistiĉnih zdruŕenj (str. 387).

»PLANINSKI VESTNIK« izhaja 12 krat na leto in stane v tuzemstvu za vse leto 40 Din, za inozemstvo 60 Din. — Naroĉa, plaĉuje, reklamira se pri odboru Slovenskega Planinskega Druŕtva v Ljubljani. — Rokopisi, sploh spisi in poroĉila za natis se pošiljajo na naslov: Dr. Josip Tomiŕsek v Mariboru. Za vsebino spisov so odgovorni avtorji.

Odgovorni urednik: dr. Arnoŕt Brilej, Ljubljana; izdajatelj: Slovensko Planinsko Druŕtvo v Ljubljani. Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (njen predstavnik K. Ćeĉ).

Goko-patent

Univerzalna pelerina-ŕotor!

Pelerina in ŕotor vse obenem, teŕa 1'25 kg,
nepremoĉljivo, posuŕi se ŕe v 15 minutah
in poceni je!

Oglejte si ta domaĉi patent pri tvrdki

Drago Gorup & Co.

Ljubljana, Mikloŕiĉeva cesta 16/I.

Dr. H. Tuma:

Beneška Slovenija

(Konec.)

Med Rbečem in Reko je hrbet Sv. Marije Magdalene 683 m. Med Reko in Kodarijanom je hrbet do Planine 703 m, na sever pod njo vas Trušnje. Med Kodarijano in Livško Reko od Kuka čez sedlo z vasjo Ravna 1043 m — najvišja vas Predalp — čez Škarje 976 m je hrbet s stožcem in cerkvijo Sv. Martina 965 m, do Vrtače nad Rbečem 394 m (v zemljevidu napačno Vajnica). Med Aborno, v gorenjem delu V Škulah in Nadiži, je hrbet od Matajurja 1643 m do Brda 249 m v sovodnju Aborne in Nadiže. Vse hribovje je travnato, z gozdíči ter gosto posejanimi belimi vasmí. Iz vsakega slemena molé stožčasti vrhovi, ki nosijo lične cerkvice. Po mnenju prof. Marinellija so vsi ti vrhovi nekđaj bili gradišča. Posebno se dvigata nad vsemi hrib Sv. Martina 965 m in Hum 905 m.

Po vrhu Kolovratovega slemena je že svoj čas vodila steza, sedaj pa vodi ravna vojaška avtomobilska cesta. Na Kuk 1243 m sva stopila le za kratek čas, ker sva imela isti razgled že tekom vse poti; saj je vrh Nagnoj ob poti visok 1192 m. — Kuk je morfológično eden najbolj značilnih stožcev tega imena; pomeni namreč Kolk, ki stoji konec gorske rajde.

Ob 9. uri zjutraj sva dospela na Livek. Livek je bil ves čas, posebno tekom srednjega veka, ko so se potezali za posest Furlanije Longobardi, Franki in Nemci in pozneje avstrijski plemíči, važen prelaz 695 m; zaradi tega je tudi večkrat menjal svojega gospodarja. Okoli Livka je polno selišč, nekaj na Kukovem obronku, nekaj pa na vzhodnem obronku Matajurja.

Ker sem nameraval drugi dan na Matajur, sem odslovil svojega vodnika ter sem sam krenil na selo Jevščeki, kjer sem hotel poiskati drugega vodnika za Matajur.

Matajur ali Baba, 1643 m.

Po starem se je Matajur imenoval Baba, kar morfológično odgovarja, t. j. košat, obel stožec. Beseda Matajur je furlanska, italijansko se imenuje Monte Maggiore. Matajur bo pač najlepše razgledišče Julijskih Predalp in je sploh priljubljena izletniška točka za Čedadce

in Videmce. Vendar je turistica med Italijani pred vojno bila silno zanemarjena. Največ obiskovalcev je imel Matajur kot romarski pot. Vsako leto za Mali in Veliki Šmaren se je nabralo na tisoče ljudi iz Beneške Slovenije, Tolminskega pa tudi Furlanske nižine. Mene je Matajur za časa, ko sem bil v Tolminu sodnik, pogosto zvalil nase, četudi je bila zveza s Tolminom neugodna. Posebno mi je služil za zimske izlete, seveda sem hodil v krpljah, kajti v 90. letih o smučih ni bilo niti govora. Moral sem s poštnim vozom iz Tolmina do Idrskega pred Kobaridom in po stranski cesti na Livek, kjer sem prenočil, zjutraj zgodaj pa po dolgem vzhodnem slemenu na vrh. Navadno sem hodil peš, ker popoldne ni bilo vozne zveze. Pot med Tolminom in Kobaridom je sicer dolga 16 km, a za dobrega turista prijetna. Na desno imaš strmo pobočje gosto zaraslo, v vznožju sledi čez skalnate skokiče šumeč studenec za studencem, na desno pa te spremlja svetlo-zelena Soča med belim prodom, nad njo strmi Krn. Hodil sem neštetokrat to pot, ne da bi se dolgočasil. Pač pa dolga cesta odmakne Matajur za dobrih pet ur hodá iz Tolmina tja in nazaj.

Matajur je pristopen od vseh strani. Najlažja je pot od Livka, lahka je tudi pot od Št. Lenarta v Beneški Sloveniji, najlepša je pot čez Ažlo in vas Matajur, najstrmejša pa je pot naravnost iz Kobarida, oziroma Svine in Súžida. Beseda Svina seveda nima nobene zveze z znano domačo živaljo, ampak pomeni vas na ovinku.

Februarja 1907 sem nameraval iz Livka na Matajur brez posebne oprave, ker sem po toplini sklepal, da mora biti sneg že uležan in hoden. A precej nad Livško cerkvijo 818 m se je pričel pršič. Brez krpelj ni bilo moč naprej; zato sem se ob lepem spomladanskem dnevu brž odločil po južni solnčni strani navzdol. Iz Livka na laško stran je peljala v Čedad tovarna, v pobočju do Poljave polaštana¹ pot; od tod naprej pa kolovoz v eni uri do Cepletišča (pač skvarjeno iz Zaplatišče) skozi Gabrovico, Sovodnje (velika vas, že v dolini), Trpeč, Klinjé in Ažla, v dobri uri, ter v Čedad po široki cesti mimo Sv. Krna (Quirino) 145 m, ki je meja slovenskega narečja.

Sprva je bila pot zledenela, tako da mi je dobro služil cepin, od Zaplatišča naprej pa je bilo že dovolj kopno. Nižje doli po ronkih Beneške Slovenije je vladala povsod že prava spomlad. Nekoliko pred Sv. Krnom sem dohitel furlansko dekle. Spočetka se me je nekam ogibala ter plašno ozirala na moj cepin. Ko pa je videla, da nisem nevaren, je vprašala, kaj počenjam v teh krajih. Povedal sem ji, da sem hotel na Matajur, a mi ni verjela, rekoč: »Vi ste kak krošnjar, menda prodajate platno, ker nosite s seboj mero.« To je bil namreč cepin. Zakrohotal sem se sredi ceste in ji razložil pomen cepina. Zasmejala se je potem tudi ona in sva se kratkočasila prav do Čedada.

¹ Laštati, polaštati pomeni mit Steinplatten belegen. Ducange (etymologičen slovar iz srednje latinščine) navaja, da se je v besedo lasto neorganično vrnil r v benečanskem dialektu, tako da je beseda lastra v pomenu šipa prešla v literarni jezik. V Alpah je beseda skupna zapadnim Slovincem in Ladincem. Najdalje na vzhodu se najde med Bohinjci, kjer sem tudi čul »je dobro polaštana pot«.

Julija l. 1918 sem prišel na Livek čez Kolovrat. Ker sem hotel pregledati edino Livško planino, nisem krenil ravno pot na Matajur po pobočju nad cerkvijo in čez Mrzli Vrh 1356 m, marveč na selo Jevščeki, da bi si ondi poiskal veččega vodnika. Jevščeki leže skoraj uro hoda južnozahodno od Livka na obronku Strmole in Breze 1096 m. Pod njo je Kal 88 m zadnji rob loka, ki zavije od Matajurja na vzhod in potem proti jugu. Onkraj Breze se pričinja dolgo Sleme (do 1254 m), ki se vleče čez Rupo do Mrzlega Vrha. Brezo in Sleme spremlja na zahodu Kraguvenca 1075 m, čez Krajce 1424 m, do Glave 1463 m. Sredi med Slemenom in Kraguvenco je široki hrbet »Na Lazu« 1212 m. V dolini med Kalom in »Na Lazu« je potok Močila, v dolini med »Na Lazu« in Kraguvenco je »V Pologu«, med pobočji Matajurja in Kraguvenca je v gornjem delu potok »V Skrilah«, ki prehaja v rečico Aborno, ital. Alberone, ki se pod Ažlo izliva v Rbeč (Arbeč, Arbezso).

Pot od Jevščekov vede precej strmo čez Strmolo pod Brezo na Breg v planino »Na Slemenu« (ob 1042 m) ob malem jezercu V Mlinarici, ki je precej zarasla s trstjem in rojo (vrsta Carex). Po vojni je od Livka na Jevščke in čez Sleme izpeljana v ovinkih skoraj do vrha Matajurja vojaška cesta. Od Jevščka sem odrazil v gospodarjem Mateličem ob 10.50 do planine v pol ure čez Rupe, in na Mrzli Vrh 1356 m v pičli četrt ure. Od Mrzlega Vrha se vleče širok hrbet skoraj v ravni črti od vzhoda na zahod »Pod Krajcem« na Glavo 1463 m do vrha Matajurja. Pod Mrzlim Vrhom je Konjska planina v posesti Idrskega. Pod Glavo je dober studenec Mrzlica. Na sever Matajurskega hrbta se pričenjajo Kobaridske planine pod krajcem pašnika Tršica z lepočo.² — Mateliča sem odslovil ob Mrzlici ter krenil naravnost po strmih pašnikih 30—35° naklonine na Svinsko planino. V Kobaridu sem bil že ob 14. uri popoldne.

Meseca junija 1918 sem šel z vodnikom Francem Korenom — po domače Bator — na Matajurske planine iz Robiča ob Nadiži 252 m nad pečnatim robom, ki se dviga v smeri proti zahodu nad Starim Selom mimo Votle Jame 650 m. Od vrha Matajurja v loku do kolena, katerega tvori struga Nadiže pod gričem in cerkvico sv. Volarja 317 m, se vleče visoki obronek Črče, višji gori »Na Krogu«. Po njem je izza vojne izpeljana vojaška pot, sprva tovarna, od Sužidske planine naprej po severnem pobočju Matajurja in čez Krajec na južno pobočje pa kolovozna. Konec robu ob 800 m postaja pot strmejša do 45° naklonine, potem skozi lep gozd do stare Konjske planine 1135 m. Ta planina je bila opuščena okoli l. 1880, ko so jeli preganjati koze in se je potem popolnoma zarastla. Posamezni obori planine so: »Na Podravni«, Dol, Pologe. (Zanimiva je pluralna končnica za Pologe k singularu polog die Berglehne). Na Pologih je Močilo. Močilo imenujejo na Primorskem sploh vsak izvirek, ali ima pitno vodo ali ne, dočim kotliču podobno močilo s pitno vodo imenujejo b è ě. Ako je vrenje vode iz tal vidno in slišno, pa pravijo b r b o ě ali b r b u ě.

² Lepoča je umetno izkopen kal za napajanje živine. Tršica bi pomenila tršav, struppig, buschig.

Dobre pol ure naprej je stara Sužidska planina »Na Kraju« s pašniki: Krnice, Golíčavec, Za Ličevcem, Stržen. Zanimiva je beseda Ličavec,³ ki pomeni globoko, skoraj navpično brezdno. To ime velja parkrat za špilje v pobočju Matajurja. Matajurske jame še niso preiskane. Nova Sužidska planina je bila okoli 1880 postavljena ob 1107 m ter je ena najstarejših planin na Matajurju. Moj vodnik je trdil, da se je stari ljudje spominjajo po ustnem sporočilu za več nego 300 let nazaj. Na Sužidski planini sta me čakala nova vodnika, katera je odposlala soseska Svina.

Vse planine so bile seveda porušene, stanovi razstreljeni, pašniki opuščeni in mahoviti. Prav zanimivo je bilo zame, ko so mi vodniki, sami stari in izkušeni planšarji, pojasnili, zakaj so se tekom vojne, ko so bile planine neobložene, pašniki poslabšali. Planina je obložena, kadar ima pravo število govedi; preobložena, če jih je preveč. Ako se planinska zemlja useda, je znamenje, da je bila planina preobložena in so v mokrotnem vremenu krave razdrle rušo. — Ko sem stopal po planinskih tleh, se mi je zdelo, kakor bi se zibalo pod menoj. Planšarji so mi raztolmačili ta pojav tako, da je ruša planin, ki niso bile več let radi vojne obložene, odstopila od tal, tako da so korenine trave izgubile pod seboj tla in se je zarastlo mahovje. Planšarji so trdili, da živina zgnete s hojo zemljo in jo pritisne pod vlažno podlago, obenem pa pognoji s svojimi odpadki. Planina se preraste z mahom, ako se pusti nekoliko let brez paše. Mah izpodrine drn, pod njim se poprši zemlja ter se trava skoraj izgubi. Planina torej zahteva za svoj obstoj pravilno pašo. Opuščena planina se mora ali pogozditi ali pa se spremeni v puščo.

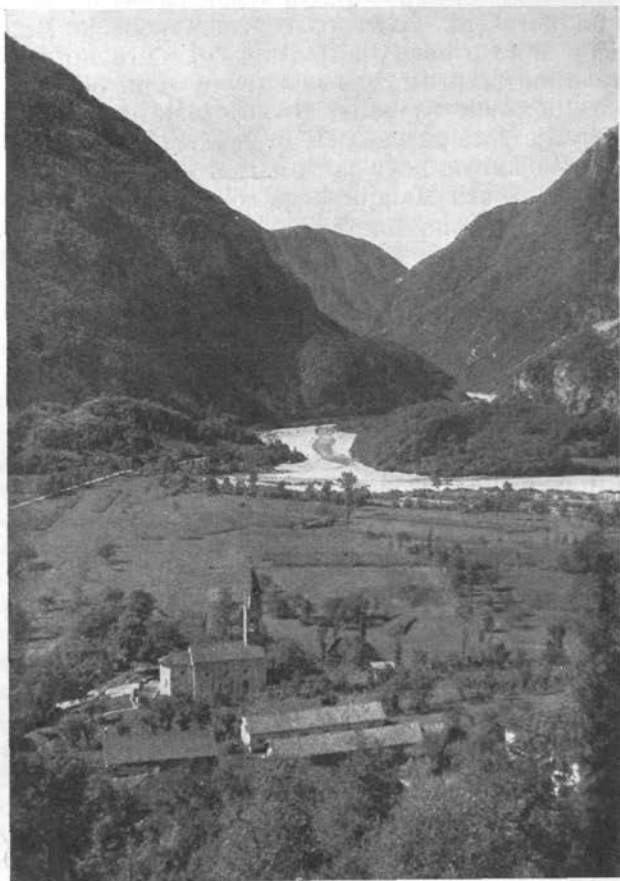
Ob 9. uri smo obšli Sužidsko planino nekoliko proti jugu okoli glave Búlovica 1351 m. Poleg nje je čudno ime za vrh Žovh. To ime, Souch, Sauch, se dobi večkrat po Tirolskih planinah ter je fonetično nastalo iz slovenske besede suha, globoki u daje v bavarščini o u in a u. Dokaz je ime vrha pri Črni Prsti, pod katerim gre pot čez Suho; vrhu so nemški naseljenci iz Stržišča spremenili ime v Souch. Kako bi to bavarsko ime prišlo na Matajursko pobočje, si ne morem misliti; iz slovenščine poznam glagol žolhniti in žolhek (toliko, kakor: vlažen); torej bi se morda dalo tolmačiti žovh kot vlažen pašnik. Zeleni vrhovi nad jamo Ličavec so Mali in Veliki Ilovec.

Vse planine se nahajajo od okoli 1000 m višine, kjer je navadno planinski stan, in segajo gori do robu Matajurja. V Svinsko planino smo dospeli okoli 10. ure in pol. Stan je bil postavljen l. 1887, za vojne seveda docela porušen. Ne daleč od Svinske planine je dolič imenovan »Pri Volu«. Pravili so mi, da se ime nanaša na dogodek začetkom IX. stoletja, ko so prihajali na Matajurske planine tudi poleti volkovi. Volk je bil napadel osamljenega vola, vol pa je zver zatél z rogom in jo stisnil ob skalo, a jo izpustil prezgodaj, tako da se je

³ Pomena Ličavec med domačini nisem mogel pojasniti; trdili so le, da so Ličavci globoke, nepristopne jame. Tolmačil bi pa besedo iz glagola ličiti v pomenu česrati, cepiti, abspalten, Ličavec torej: Erdspalte. Bernecker k besedi lyko ne ve pravega pojasnila; vsekakor pa Miklošičeva razlaga, da gre beseda k lek, t. j. upogniti, ne drži.

volk še z zadnjo močjo zagrizel v njegov vrat in ga umoril. Oba sta poginila. —

Od Svinske planine naprej približno uro hoda je velika Idrijska planina. Značilne so tri glave po vrsti nad planino, imenovane »Na Solzicah«. Spomladi so namreč porasle s solzicami, t. j. *Convallaria maialis*. Primorci imenujejo kranjske šmarnice po obliki cveta jako

Vas Kred

značilno »solzice« ali tudi Marijine solzice. Cvetke so res podobne padajočim solzicam. Ime šmarnica pa imajo Primorci za *Parnassia palustris* od tega, ker ta rastlina cvete po vlažnih alpskih ali predalpskih tleh med Šmarnicami, t. j. avgusta in septembra. Značilno ime imajo Primorci tudi za *Convallaria polygonata*, ki ima viseče podolgovate cvetove: kotličiči. Imenovanje rastline solzice je prevedeno v italijanski literarni jezik kot *Lagrime della Madonna*. Ime pa mora biti pristno slovensko, ker je prastaro in ohranjeno v krajevnem imenu.

Stara Idrijska planina se je prvotno imenovala »Pod Pečém« in je bila višje gori. Ima dober studenec in pašnik Trščo. Nova Idrijska planina za časa vojne še ni bila vnesena v avstrijsko specialko.

Pot skozi Matajurske planine na severnem pobočju je bila zame glede poznanja planin silno zanimiva tura. Dobil sem vse polno starih livadnih imen in nov pogled v planšarstvo. Ko sem pohajal po planinah, so bile še vse neobljudene; deloma je manjkalo živine, ker so imeli v dolini dovolj krme, glavni vzrok pa je bil, ker so bili vsi stanovi do tal porušeni. Tudi po severnem pobočju Matajurja sem dobil drastično sliko o begu italijanskih čet. Čeravno so bili avstrijski vojaki za njimi že precej pobrali glavni vojni plen, je na strmih gozdnatih mestih ostalo še polno sledov, nižje doli so ležale puške in telečnjaki, višje gori pa bajoneti in čelade. Bilo je kakor grafično zarisano, da so vojaki na begu pometali od sebe to, kar jih je najbolj oviralo, in da so na vrh Matajurskega roba prišli že precej olehčani.

Zadnjikrat sem bil na Matajurju avgusta 1. 1923. Ustavil sem se v Ažli (italijanski Azida), pri znanem beneškem rodoljubu Jusiču. Ime vasi tolmačijo iz latinščine, češ, da je iz algida, t. j. mrzlo. Res leži vas ob rečici Áborna, vendar voda ni značilno mrzla. — Ázla je največja vas Nadiških Slovencev, solnčne, rodovitne lege. Je čisto slovenska in precej imovita, ker leži na zadnjih obronkih Matajurja, s trtami, sadjem, sočnimi travniki po dolini, po gorah pa ima bogate senožeti.

Tákrat sem lahko ugotovil veliko razliko v javnem življenju med Beneškimi Slovenci pred vojno in po vojni. Dočim je pred vojno vse dihalo precej prosto, se mi je zdelo, da je prebivalstvo ob zadnjem obisku molčeče in nezaupljivo in se je ogibalo tujcev. Dogodilo se mi je, da je domači župnik, ko sva hodila po vasi, na slovenska vprašanja odgovarjal laški. Znan mi je bil kot dober Slovenec, zato se mi je to nekam čudno zdelo. Ko sva pa stopila v njegovo sobo, je prav radostno spregovoril slovenski in mi pojasnil svoje obnašanje, češ, da je zanj nevarno govoriti po cesti slovenski, ker so povsodi ovaduhi in bi se slovenska govorica lahko smatrala kot nepatriotična demonstracija. To kaže že skrajno malenkostno in pretirano zasledovanje vsakega narodnega gibljaja v mogočni Italiji.

Jusič me je informiral o novih razmerah Beneške Slovenije ter mi poiskal dobrega vodnika Antona Venturinija, starega 50 let, večšega posestnika.

Nad Ažlo in obenem nad št. Petrom se dvigajo Brda 240 m, pod njim s cerkvico Sv. Krna — Kvirina. Hodi se po lepih, sočnih travnikih škriljnate zemlje, zaraslih v lepem logu s kostanji. Po nočnem dežju je bilo prijetno hladno in čisto. Steza vede skoraj ves čas po slemenu, ki se vleče od Ažle neprenehoma proti vrhu Matajurja, obhaja pa višje vrhove v slemenu. Čez dobro poldrugo uro sva bila na sedlu pod Sv. Kocijanom 728 m. Obkolila sva ga na desno. Potem pride Špik 773 m, strm vrh z lepim pregledom, potem zopet okoli cerkvice sv. Jurija 865 m. Sleme z obširnimi pašniki, poraslimi z grmovjem čez Bukovje, postaja složnejše na Hlevišče 1085 m in naprej. Od tod gre pot v lahkem loku na desno v vas Matajur, kamor

sva dospela ob 8. uri in pol. Matajur je ena najvišjih vasi v Beneški Sloveniji 954 m. V Matajurju sem poiskal drugega vodnika. Iskal sem dolgo, pa nisem mogel najti starejšega človeka; bilo je vse na delu. Končno sem izbral 18 letnega pastirja Antona Góžnjaka, ki pa je bil izborno poučen in izredno inteligenčen. Med tem, ko se je Góžnjak pripravljaj na pot in so mu kuhali južino, sem obiskal domačega župnika, znanega beneškega rodoljuba. Pri vsaki priliki, posebno po vojni je vplival na svoje rojake, da so spoštovali svoj jezik in se zavedali svojega rodu. Pred vojno je smel vsaj slovenski propovedovati. Po vojni pa mu je upravna oblast prepovedala slovenske propovedi, na kar si je pomagal s tem, da se je sredi maše obrnil proti ljudstvu in jel razlagati evangelij v slovenskem jeziku ter vpletel v razlaganje svoje misli tako, da je nadomestil propoved. Seveda ko je upravna oblast to izvedela, mu je prepovedala razlagati tudi sv. evangelij.

Z Góžnjakom sva odrinila ob 9 in četrt. Iz vasi Matajur ni nobene prave poti na vrh. So le izhojene živinske steze, lahko pa se gre kar naravnost po drnu ter išče stop, kjer je bolj složno. Za to se tudi obronek nad vasjo imenuje »Na Stezah«. Škrapljasta glava nad njimi se imenuje Klobasič, potem pašnik »Gor na Sejmu«; beseda je v prvotnem pomenu zbirališče živine. Na desno sva pustila planini Matajurcev »Na Koritih« in »Na Lazéh«. Vendar na teh planinah ne izdelujejo sira, marveč nosijo mleko vsak dan v vas. V vednem razgovoru sva prišla v dobri poldrugi uri polagoma na vrh. Imela sva krasen razgled, daleč na Adrijansko morje. Po dežju se vidijo tudi Benetke. Na sever je nepozaben pregled Julijskih Alp od velikana Triglava do Razorja, Jalovca, Mangarta, Krna in Kanina. Zadaj čez pa se blišče sem in tja snežniki Koroških Alp.

Dol sva krenila po zahodni nadiški strani. Severni rob Matajurja nad Nadižo gre do 1519 m, kjer je bil glavni mejni kamen Italije, La Colonna, odtod pa strmo po grapi Suhe doli v debro Nadiže.

Po južnovzhodnem pobočju slede solnčne planine druga za drugo. Že čez 15 minut se pride v prvo sirarnico, imenovano »Tu v dolini«. Lastniki planine so Mrsinci, ki imenujejo planino »Za Tlako«. Nekoliko nižje leži v plitvi kotlini planina »Za Čeló« 1119 m. Dočim so na Goriškem sirarji in pastirji zgolj moški, so po teh planinah večinom ženske. Pastirja daje vsak gospodar za lastno živino; pastir mora opravljati pašo pa tudi molžnjo tako, da so planšarice precej malo zaposlene. Njih delo je predvsem pinjenje masla. Posnemajo enkrat na dan; iz mleka, ki ostane, pa izdelujejo polumasten sir. Ravnajo približno kakor Tolminci, ne poznajo pa več starih slovenskih besedi skutnik, prosnica, žmitek. Skutnik je globok, topemu stožcu podoben kotel, v katerem se izdeluje sir in skuta. Prosnica je zasirjeno mleko, ko se jame krčiti v grebice. V švicarski nemščini se imenuje die Sirte, kar je očitno slovenska sirotka. Žmitek je zadnji izdelek skute, ki se izboljša z mastnim mlekom in služi pastirjem za pogodel, t. j. priboljšek. Za skutenje ne rabijo kisali, ampak skutijo le z gorkoto. Besede skuta ne tolmačim iz latinskega ali romanskega scotta = skuhanu, marveč je temeljno deblo h glagolu

skutiti, nemški schütten. Bavarec pravi: »die Milch schüttet sich« = »mleko se skuti«, kar fonetično docela odgovarja in dokazuje, da beseda skuta ni iz laškega, marveč smatram, da so ladinski pastirji vzeli besedo od slovenskih. — Matajurske planine so vse jako solnčne, a »rožnate«. Pod Čelom sva se ločila z Gožnjakom.

Rob proti Nadiži pod planinami odpade strmo po pečevju z grmovjem in redkim gozdom. Rob od planine »Za Čeló« dalje ob 1132 m se imenuje »Na Brunu«, do cerkvice Sv. Lovrenca 858 m. Med Hleviščem na vzhodni strani in robom »Na Brunu« se zarije grapa Ronec z rodnim desnim pobočjem, po katerem so razpoložene vasi Obála, Medvež, Na Brdu, skupno imenovane Gorenji Mrsin. Pod njim je Dolenji Mrsin. Na levem bregu grape so gosto naseljene vasi in sela Ronca (Ronac, Rodda). V Dolenji Mrsin sem dospel ob 13.25. uri, v dolino pri Podbonescu ob 14. uri. Podbonesec na levem bregu v Nadiški dolini se laški imenuje Pulfero, kar laški filologi razlagajo iz longobardskega bolverk. Tu je bila baje trdnjava Longobardov proti napadom koroških Hrvatov po Nadiški dolini.

V Šempeter sem se odpeljal po ozkotirni železnici, ki po vojni vozi iz Kobarida v Čedad. Železnica komaj zasluži to ime. Vozovi so bolj podobni zabojem, ki s tirnicami vred klopočejo in se majejo tako, da človek vsak hip čaka, da se vse skupaj ustavi. Mestoma, kjer je nekoliko strmejše, vozi tako počasno, da bi lahko tekkel za vlakom. Iz vrha doli do Št. Petra se šteje 4 ure dobrega hoda.

Mija 1189 m in Razór 1228 m.

Mija je izgovor za slovensko meja. Ime je od tod, ker je tekla čez teme vrha nekdanja avstrijsko-italijanska meja. Italijani pišejo Monte Mia. Že onstran meje je višji vrh 1228 m »Na Razóre«. Med kotama 1189 m in 1228 m je v temenu koritu podobna dolga razpoka, t. j. Razór. Krejci, t. j. prebivalci vasi Kred (Creda) imenujejo vrh 1188 m »Pod Razórjem«. Iz tega se vidi, kako precizno domači ljudje označijo prirodno lego.

Dne 14. junija 1918 sem se odpravil kot član odbora za obnovitev Goriške in poročevalec o stanju Šoških planin, da pregledam mejo od Kolovrata pa do zadnje Nadiže. Imel sem poleg referata za planine tudi referat za oproščenje neobhodno potrebnih kmetijskih delavcev od vojaštva, da se živinoreja in planine ožive.

Odpeljal sem se z jutranjim vlakom do Sv. Lucije, od koder sem šel peš v Volče, kjer me je čakal z vozom vodnik in zaupnik Koren France, p. d. Bator iz Kreda. Hišno ime Bator in enaka imena v Kobariškem kotu kažejo na prastaro slovensko prebivalstvo. Korena sem bil oprostil od vojaštva; on je inteligenten gospodar, ki si je iz malega pomagal do precej ugodnega položaja. K r e d je jako značilno ime; pomeni svet na preperem, glinatem apnencu, navadno ima vodne izvirke. Radi tega bi ne izvajal besede Kred od ladinskega Terra Creta, t. j. presejana zemlja, marveč mora beseda segati daleč nazaj v davnino. Besedo za isti morfološki pojav sem dobil »V Kredu« (studenec pod Raškovcem), nadalje: Kredarica pod Trigla-

vom, Kredarica nad Lipanjsko planino, »V Kredah« za rjave glinaste peči nad Bistrico in Peričnikom. Daleč na zahod se ta beseda med Furlani in tudi še Engadinci nahaja v obliki Cret, Cretto ter pomeni razrite, preperete peči; ime Podkrasje v Beneški Sloveniji nad Tarcentom, prevedeno v italijanščino v Sotcretto, enako kaže nakrasje, t. j. razrito skalovje.

Nameraval sem v Kredu sklicati zaradi oprostivte od vojaščine shod popoldne ob 14 uri. Hotel sem pridobiti žene, ki so imele može pri vojakih, da na shodu zahtevajo, naj se starejši gospodarji pošljejo domov, kar bi podpiralo mojo uradno akcijo. Akcija je bila do tedaj splošno uspešna; vložil sem približno 1600 prošenj ter so odpustili v gorskem okraju okoli 400 gospodarjev. Takrat sem mislil razširiti akcijo posebno na Kobariški Kot. Nekoliko pred 14. uro pa je prihitel Koren povedat, da ne bo s shodom nič, češ, ženske so se sicer zbrale, da pa je nastala cela rabuka, ker žene ne marajo shoda in tudi ne marajo — »dedcev« domov. Vse so namreč imele vojaško podporo in, ker so bile večinoma skrbne gospodinje, so s podporščino dobro izhajale in marsikatera je odplačala dolgove, katere je bil mož pred vojno napravil. Torej splošen protest gospodinj, da bi se vrnili slabi gospodarji iz vojske! Kričale so: »Naj le služijo naprej, sicer nam vzamejo podporo!« Jaz seveda nisem bil ginjen radi tolike zakonske ljubezni ter sem celo stvar vzel bolj od vesele strani. Šel sem vseeno na shod. Ženske so me obsule in prosile, naj zaboga ne napravim nobene prošnje, ker ne marajo mož. Jaz sem amaconke lepo pozdravil ter obljubil, da za občino Kred ne vložim nobene prošnje več. — Ostal mi je tako ves popoldan.

Iz Kreda sem nameraval drugi dan na skupino Kobariškega Stola in na mejno gorovje proti nekdanji Italiji. Prosti popoldan pa sem hotel porabiti, da poležem na Mijo, ki sicer nima planine, pač pa nosi njeno severno pobočje tja proti strugi Nadiže velike, košate in še neizrabljene gozdove, vmes že na italijansko stran pod Lubjo in Voglom senožeti, do 1124 m pa obširne pašnike, ki so že stoletja sporni med prebivalci Kobariškega Kota in med Črnogorci, prebivalci vasi Črni Vrh (Monte Fosca) v Italiji. Tolminci trdijo, da so tla pašnikov Lubje s tolarji pokrita, misleč na ogromne pravdne stroške.

Odšla sva z Batorjem popoldne ob 16½ uri preko Nadiže do prvega bēča v Hurjevem Lazu. Bēč pomeni povsod na Goriškem in v slovenski Italiji majhnemu kotliču podoben izvirek vode. Zdi se mi, da je ta beseda temeljno deblo v latinskem puteus in laškem pozzo. Beseda Hurjev pa prihaja od lastnega imena; bil je namreč jako dober gospodar imena Hurja, ki si je sčasoma napravil z rejo živine precejšnje premoženje. — Od Kreda gori vede steza čredoma po travnatem in gozdnatem robu, ki se skoraj enakomerno dviga iz doline pri Kredu 259 m do vrh Mije 1189 m. Ves rob se imenuje Komár. Pomen besede je pač isti, kakor Komár iz Zadnjice na Dolič pod Triglavom. Temelj besede mora biti kom, t. j. vzbočenost, ako ni pozna tvorba h glagolu komariti, t. j. težavno hoditi. — Gozdiči ob robu kažejo prav bujno rast mešanega drevja. Prvi gozd Vrkuc ima ma-

klén, javor, lesko, dren, jesen, gaber in bukev vse vprek, jasine med gozdom pa imajo sočno deteljo, materno dušico, petelinčke, križnice, motovilce in dr. Za Vrkučem se stopi na Sleme, ki je skalnato in poraslo večinoma z mahom in s pérnico (široka srsasta trava). Na desno od Slemena je »Dol v Kotu« z lepimi senožeti in »Glava v Kotu« 927 m. Ob robu Slemena, približno 850 m višine, so bili Italijani napravili za časa vojne spuščalnico na žico v dolino Nadiže ob 202 m. Gozdove so precej izsekali. Že pod vrhom je velika senožet Volarnice, v lasti 17 posestnikov Zgornje Borjane. Tu je bila nekdanja stara planina, sedaj je opuščena. Sled planine se pozna po rasti planinskega plevela, ščavja, kopriv, preobjede i. dr. Potem vede pot skozi majhen gozd na senožet Stržnica. Ime je od tega, da ovce dobe travo, ki jo kar postržejo od korenine. V gozdu sem dobil vse polno planinskega srebotja in lepe dišeče gozdne rože (*Rosa gallica*).

Malo pred 6. uro sva stopila na vrh Mije in s preskokom čez pravcati razór na zadnji vrh »Na Razórju« 1228 m. Zanimal me je posebno pogled na Beneško Slovenijo. Pod Razórjem na vzhod je zarezano globoko debro Nadiže, naprej se vidi vsa dolina od vasi Stupice doli do Čedad. Razgrnjeno pred teboj leži zeleno hribovje Beneške Slovenije s središčem Ivánac. Lep pogled je tudi na Matajur proti vzhodu, vrhovišče Nadižke krajine. Tik pod teboj je Vogel 1124 m, Lubja okoli 900 m in zadnji vrh »Na Beli« 816 m nad Robediščem. Lubja, italijansko Lupia je pravzaprav ves hrbet od 1124 m do 900 m, le da ima višji vrh še posebno ime »Na Voglu«. Na južnem obronku Vogla leži vas Črni Vrh 723 m, Montefosca. Profesor Rutar Črni Vrh in njegove prebivalce po dr. F. Musoni-ju takole opisuje: »Črni vrh spada pod tarčentsko občino in stoji ob mali kotanji med Voglom 1164 m (prav 1124 m) na severu in Ivancem (Ivánac, Juanes 1168 m) na jugozahodu, ki je odprta proti vzhodu. Po njej se spušča v Nadižo potočič Bodrin ali Brodin (Zabrodinam). Vasica je podobna vsem drugim pogorskim seliščem in je obdana s precejšnjim vegetacijskim zelenjem. Prebivalci so pravi »Črnogorci« med Beneškimi Slovenci in so ohranili najčisteje svoj prvotni tip še iz časa prve naselitve: visoki stas, široka pleča, orjaško moč, kosmata prsa, katera imajo vedno razgaljena (tudi pozimi), kostanjeve in plave lase, modre ali rjave oči in gosto brado. Na ramenih nosijo velikanska bremena v dolino in celo na trg v Čedad. Priimki so: Čenčič, Batistič, Menič, Lavrenčič, Mahorič, Špehonja, Gujón, Černé, Černejec itd. Besede izgovarjajo blagoglasno pojoč; s tem se razločujejo od vseh drugih Nadižkih Slovencev. Moški so že popolnoma opustili svojo narodno nošo, ali ženske še vedno prihajajo v dolino z dolgimi zlatimi uhani in velikanskimi obeski na njih. Vso obleko pa si izdelujejo doma, večinoma iz volne in prediva.

Če je več bratov v hiši, se oženi skoraj vedno le en sam in navadno tisti, ki je najčednejši, najpostavnejši; a najstarejši ostane gospodar v hiši, torej »starešina« v staroslovanskem pomenu. Čitati in pisati ne zna skoraj nihče, ako ni bil pri vojaki, ker so šolo šele pred kratkim dobili. In vendar prebivalci niso surovi, čeravno od začetka nekoliko nezaupljivi proti tujcu; a ko spoznajo, da ni kak

birič ali ogleduh, postanejo celo prav zgovorni in gostobesedni, ker so zelo radovedni. Udani so odkritosrčno svojemu duhovniku, a Avstrijo sovražijo zaradi mejnih prepirov z Robediščani, kateri so jih stali baje 30.000.— Lit. V dolini veljajo za zelo premožne, a v resnici so le štedljivi in z malim zadovoljni in se žive le od živinoreje, turšiče, krompirja in fižola, a ves sir in vse maslo spremene v denar, da točno plačujejo davke.«

Med Razórom in Voglom je zarezana Prédolina, pravi kanjon, globoka špranja med skupino Razorja in Lubje, skozi katero vede steza od Gorenje Nadiže in glavne občine Breginj v srednjo Nadižo, ko je obtekla klin Komárja ob cerkvi sv. Volarja 317 m in krenila na jug v Italijo.

Dol sva krenila na desno skozi Kot, pod njim v Dolenjem Čelu je dober studenec. V Kred sva prišla pod večer okoli 19½ ure.

Shoda nisem držal; imel pa sem lepše zadoščenje s potjo na Mijo.

Seznam manj znanih imen.

Agley — Oglej — Acquileia	Fojda — Faedis
Ahten — Attimis	Forame — Malina
Albana — Ibana	Fragiellis — Vrdjel
Altana — Utana	Frattini — Bratini
Ampezzo — Na Peči	Gemona — Humin, Hlumin — Glemine — Klemaun
Antro — S. Giovanni d' — Sv. Ivan v Čelé — Landar	Glavnik — Claunico
Arbeč, Rbeč — Arbezso	Gorjani — Montenars
Artegna — Rtin	Grad — Stolbica
Ažla — Azzida	Grmeki — Grimacco
Barbana — Vrbane	Grmešica — Stremiz
Beli Vrh — Pioverno	Gronnenburg — Krkonoški grad
Berovi pri Tepanu	Hudice — Piani
Bjače — Biaccia	Humin, Hlumin — Gemona — Glemine — Klemaun
Bjeli, Tam na ta, pri Muzcih	Ibana — Albana
Bjeli, Tu v — S. Giorgio	Jajnik, Jagned — Jainicco
Bjeli, Tam na — Resiutta	Campolungo — Kompolje
Borjani — Boreans	Kanalič — Canalutto
Bratini — Frattini	Canebola — Čanebla
Brdo — Lusévera	Karnahta — Cornappo
Brdo Srednje — Sregna	Karman Veliki — M. Chiampon
Breg — Pers	Karman Mali — M. Quarnan
Breginj — Bregogna	Kermaun, Krmin — Cormons
Brezden — Prestento	Chialminis — Visont, Sedlišče
Brezje — Monte Maggiore	Kladje — Cladis
Brišče — Broxas	Cladrecis — Kladreče, Selice
Cepletišče — Zaplatišče	Clap — Podvrata
Cesariis — Podbrdo	Klemaun — Humin — Gemona — Glemine
Cvelovec, Celovec — Klagenfurt	Coja di qua — Kuja
Čanebla — Canebola	Kompolje — Campolongo
Čarneja, Černel — Cergneu	Cormons — Krmin — Kermaun
Čelé, Sv. Ivan = San Giovanni d' Antro	Kosi pri Tepani
Čižerija — Ciseriis	Costa — Rebroy
Črni Vrh — Montefosca	Costalunga — Vile
Dereani — Reant	Costapiana — Na Ravné
Devin — Duino — Tybein	Cravero — Krávar
Dobje — Nongruella	Cretto — Ovšje
Dreka — Drenchia	
Flipan, Flepan — Flaipano	

Krkonoški grad — Gronnenburg
 Krmin — Cormons — Kermaun
 Krnica — Montediprato
 Kuja — Coia di la ali Coia Slava
 Laipacco — Lipjak
 Landar — San. Giovanni d' Antro —
 Sv. Ivan v Čelē
 Livek — Luicco
 Log — Sedilis
 Logeh, Pri — Usiunt
 Lopič — Plauris
 Lucinico — Ločenic
 Lusévera — Brdo
 Macaroli — Mazarollis
 Madonna della Carnizza — Mati Božja
 v Slemenčicah
 Mala Mežerija — Mala Maseria
 Malina, Meline — Forame
 Marija Zorna — Maria del Giorno
 Matajur — Monte Maggiore
 Medvež pri Mrsinu
 Meline — Mels
 Miheliči pri Logu
 Medaria — Megvarje
 Montefosca — Črni Vrh
 Montemaggiore — Brezje
 Monteaperto — Viskorša
 Montediprato — Krnica
 Montenars — Gorjani
 Mužac — Moggio
 Na Brdu pri Mrsinu
 Na Ravne — Costapiana
 Na Sedlišču — Mecotti
 Na Teru, Na Vasi — Pradielis
 NávkuLe — Oculis
 Na vrhu — Spignon
 Neme — Nimis
 Njivica — Vedronza
 Nongruella — Dobje
 Novaki pri Tepani
 Obala pri Mrsinu
 Oculis — Navkule
 Oderzo — Opitergum
 Ofian — Pegliano
 Oglej — Aquileia — Agley
 Orsano — Volčje
 Oseacco — Osejani, Ožjak
 Osiunt — Pri Logéh
 Ovšje — Cretto
 Pecolle — Podbreg
 Pegliano — Ofjan
 Pers — Breg
 Petjak — Ponteacco
 Peuschelsdorf — Püšja ves — Venzone
 Piani — Hudice
 Pioverno — Beli Vrh
 Plauris — Lopič
 Plekke — Plöcken
 Pobiči — Povizi
 Pobra pri Borjanih
 Podbonesec — Pulfero

Podbreg — Pecolle
 Podbrdo — Cesariis
 Pod Cerkvijo — Valle
 Podkras — Sotcretto
 Podvrata — Clap
 Porčinj — Porzús
 Pradielis — Na Teru, Na Vasi
 Prato di Resia — Ravenca
 Prešnje — Purgesimo
 Prosnid — Prosenicco
 Pulfero — Podbonesec
 Püšja ves — Venzone — Peuschelsdorf
 Raván, Na Ravne — Costapiana
 Ravenca — Prato di Resia
 Rbeč, Arbeč — Arbezzo
 Reant — Dereani
 Rebro — Costa
 Resiutta — Tam na Bjeli
 Rodda — Ronac
 Rtin — Artegna
 San Giorgio — Tu v Bjeli
 San Giovanni d' Antro — Sv. Ivan
 v Čelē
 San Guarzo — Šinčjur
 Sedilis — Log
 Sedlišče — vas pod Chialminis
 Sgorbani — Škarbani
 Scruttó — Škrutovo
 Smardeja, Smardenča — Sanmardenchia
 Sedlišču, Na Mekoti
 Selice — Cladrecis
 Sotcrett — Podkrasje
 Spignon — Na Vrh
 Stazione della Carnia — Vrata
 Sv. Krn — San Quirino
 Stremic — Grmešica
 Surnis — Zornik
 Šinčjur — San Guarzzo
 Škarbani, Zgorbani
 Škrutovo — Scruttó
 Šumeje — Zomeais
 Tam na Bjeli — Resiutta
 Tam na ta Bjeli nad Terom
 Tam v Bjeli — San Giorgio
 Tarčet — Tarçetta
 Tarčento, Tarčent — Tarzint
 Tepán — Taipano
 Trémun — Tercimonte
 Trlan — Torlano
 Trjan — Torreano
 Tumeč — Tolmezzo
 Tybein — Devin — Devino
 Učen, Vočen, Volče — Volzano
 Udine — Weyden — Videm
 Ujont — Viganti
 Usiunt — Pri Logeh
 Utana — Altana
 Valle — Pod Cerkvijo
 Vedronza — Njivica
 Venzone — Püšja ves — Peuschelsdorf
 Viganti — Ujont

Vile — Costalunga
Viskorša — Monteaperto
Visont — Chialminis
Vočaci pri Tepani
Vrhu, Na Spignon
Vrata — Portis
Villanuova — Za Vrhom

Vrdjel — Pradielis
Weyden — Videm — Udine
Zaplatišče, Cepletišče
Za Vrhom — Villanuova
Zomeais — Šumeje
Zornik — Surnins
Zuglio — Forum Julii Carnicum.

Ludvik Zorzut:

Pohorski razglednik

»Postavimo si stolp, katerega vrh naj sega do neba,« so rekli prevzetni Babilonci in so prejeli svoje ime — po babilonskem stolpu; Parižani so bili ponižnejši in so se zadovoljili s 300 m svojega Eiffela; prebrisani »triglavski župnik« je presojal Slovence skozi »Aljažev stolp«. Podjetni Mariborčani bi se tudi radi iz svojega mesta vzpeli bliže k Bogu. Pa kje? Blizu mesta mora biti. In izbrali so si Reški vrh na najvzhodnejši točki Pohorja, 1146 m visoko, na »Ciglancah« nad Sv. Bolfenkom, oziroma Mariborsko kočjo in Pohorskim Domom.

Nimajo pa Pohorski vrhovi odprtega pogleda; iz širokih šum in ozkih frat se je moral dvigniti visok stolp, višji od smrek in bukev, da je razen prost pogled v božji svet do tja, kjer »solnce gor gre« in kamor »za goro bo šlo«.

V predvojnih vročih letih je v Mariboru obstojal »Marburger Bergverein«, pozneje tudi »D. Ö. A. V. Sektion Marburg«. Oba sta si skušala prilastiti kose slovenske pohorske grude. »Bergverein« se je vgnedil pri Mariborski koči, a »D. Ö. A. V.« si je postavil razgledni stolp »Bachernwarte«. Ko je bil sekciji predsednik dr. Schmidderer, ga je zgradila in ga dne 20. VI. 1909 z nacionalnim slavljem otvorila. Stolp je bil kakor preteč prst dvignjen nad našo domačo zemljico.

Razglednik je visok 27 m; v celem je stolp ena sama železna konstrukcija, ki se v obliki piramide proti vrhu zožuje. Tesno-vijugaste stopnice se spiralno v smeri z leve na desno vijejo strmo navzgor. V prvem nadstropju se zdrznemo ob rastoči višini, pa se odpočijemo od prve kratke omotice. Oni omotnih glav se vrnejo na trdna, realna tla, mi pa dosežemo drugo, vrhno ploščad. Primemo se za ograjo. Obstrmimo: »Slovenski svet, ti si krasán!«

Foto Pagon
Pohorski razglednik

Pod nami je Maribor kakor s ptičje perspektive; pogled se obrača čez Kozjak v Koroške planine. Pohorje — kakor da leži vznak — je razgaljeno pred nami v svoji obsežnosti in celoti; od tod ga lahko razčlenimo in mu preštejemo vsa rebra, grebene, kope, oble, globeli. Po Slovenskih Goricah pomolimo pri tistih vseh svetnikih in svetnicah. Krajinski film teče dalje, čez Graško kotlino v Prekmurje, v Ogrske ravnine, pa zopet do obrisov Ivanjščice in Sljemena, čez Rogačko na Boč, v Konjiške gore in okoli po Dravi nazaj v Maribor. Tako smo se zavrteli okoli štajerskega sveta.

Previdno lezem navzdol, med oprijemanjem in tipanjem ugotavljam nedostatke in tudi nekatera nevarna mesta. Stolp predstavlja veliko vrednost; ne smemo dopustiti, da ga še dalje gloda rja in zob časa razjeda. Last je Osrednjega plan. društva v Ljubljani. Mariborski planinci in Tujsko-prometna zveza v Mariboru morajo nekaj pokreniti, in bodo. Zgoditi pa se mora brez odloga.

* * *

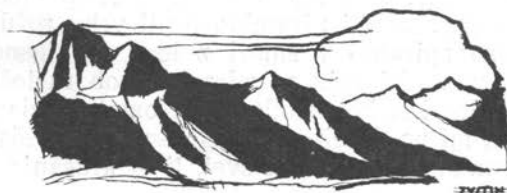
Pa danes! Od stolpa dol se zvija žalna zastava; v te tihe Pohorske šume je legla globoka žalost, iz njih odmevajo mrtvaški akordi. In vendar so nam te samote kakor svetišča, kjer v spokojni tolažbi tešimo bol za viteškim kraljem. Gorenjski planinec je postavil črno znamenje vrh Triglava, Škrlatice, Črne Prsti, mariborski pa na svoj razgledni stolp. Ob njem stojimo mi, užaljeni v globočini duše, a pogumni, mi čuvarji severne meje.

Iz pisma koroškega Slovenca

Med vojno je bivalo nekaj beguncev iz Goriške tu na Koroškem. Eden, po poklicu zdravnik, je trdil, da je Koroška najlepša slovenska zemlja. Že ta naravna lepota Slovenske Koroške zasluži, da se čim večkrat opisujejo njene pokrajinske znamenitosti. Koliko pišejo Nemci o Koroški! Seveda, njim je lahko, ko imajo vsa sredstva v rokah in dovolj ljudi, med njimi dosti državnih nameščencev, ki raziskujejo koroške posebnosti in poročajo o njih v besedi in tisku.

Zanimati mora Koroška vse Slovence, tudi ne-Korošce, saj živi ondi še 100.000 Slovencev. Da, brez dvoma jih je še toliko po rojstvu. Kajpada, pri uradnem ljudskem štetju se Slovenci nemškega mišljenja popišejo za Nemce.

Ljudsko glasovanje na Koroškem je bilo za nas neugodno zato, ker se izvenkoroški Slovenci niso nikdar dovolj brigali za Slovensko Koroško. Koroško smo l. 1918 imeli kar na dlani, a smo premalo poznali Koroško in Korošce.

Prof. Janko Ravnik: Triglavsko pogorje iz Bohinja

Gore so bele . . .

Hladna jesen je otresla suho listje s trudnih dreves. Z vrhov veje mrzel dih, kmalu bo pregrnila zima z belo odejo hrib in dolino, travnik in gozd. Zimska gorska priroda nas kliče. Kdo bi se pomišljal? Brž smuči na ramo in ven na sneg, na sonce, v bajno zimsko pozorišče, pestro živo in v vseh prizorih čarobno privlačno.

Prva pot nas vede v Bohinj, naš smučarski raj! Na prehodu iz ostrih špikov, prepadnih sten in vrtoglavih strmin v ôblaste gore, v položne planjave med osamljenimi skalnatimi kopicami, tam je razprostrta

*Prof. Janko
Ravnik:
Na bohinj-
skih
dobravah*

Prof. Janko Ravnik: Triglavsko pogorje z Ribčeve planine

prelepa Bohinjska dolina in vabi smučarja v svoje naročje. Hočeš valovitih planot? Evo jih na Dobravah in Senožetih! Hočeš lepih, samotnih potov v zasneženih gozdih? Glej belo Jelovico in tam njeno sosedo Pokljuko! Želiš si dolgih smukov, kjer brziš z viharjem v belem pršiču po gladkih strminah? Nad gozdovi se dviga snežni Ratitovec

Prof. Janko Ravnik: Na Jelju nad Bohinjem

Prof. Janko Ravnik: Skupina Podrte Gore z Vogla

s svojimi sosedi tja proti Rodici! Poznaš samotne planine? Ne zamudi njih čara! Krog in krog Bohinja leže, vsaka s svojo posebno lepoto, ki se ti priljubi, da ti je hudo, ko se poslavljaš. Poznaš Jelje? Praprotnico? Te prečudne koticke, ki leže na solčnih obronkih pod temnimi poključskimi smrekami? Si kdaj prisluškal v njihovem zavetju tišini padajočega snega? Si kdaj pil vrislajočo lepoto jasnega zimskega dneva na njihovih prostranih smučiščih? Ali veš, kje je Pečana?

Prof. Janko Ravnik: Komna s Tičarice

Dr. Mirko Kajzelj: »Zajezeram«

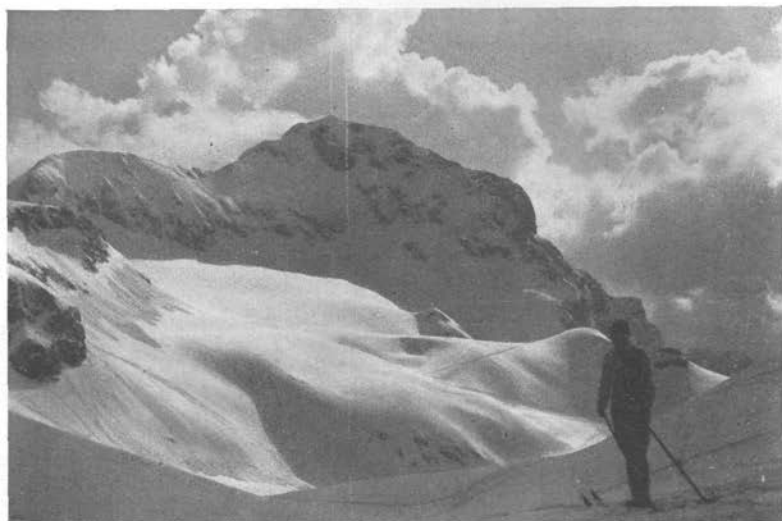
Osredki in Suha? Si li kdaj užival prelest Bohinjskih Spodnjih Gora? Ta zemlja je svetišče gorske zime, ključ do največjega Bohinjskega zaklada — do Vogla in Komne.

Svelloba, ki seva na Voglu in Komni, je drugačna od svetlobe, ki sije drugod na zimsko pokrajino. Modrikaste sence božajo oko kakor blaga, mehko zastrta luč ter segajo, v oblikah visokih vrhov, na široke poljane, kjer ni kraja strmin. Položno se spušča svet proti robu, kjer se strmo prevali v Bohinjsko dolino. Od roba sem stoje vedno redkejši junaki, macesni in jelke; hrabro bojujejo divji boj z viharji in mrazom, ki veje z grebenov. Tam pa se vrhovi oblikujejo v skalnate roglje in kope nad dolgimi plazovi. V velikanskem polkrogu se vije ta mejni rob Bohinjskih gora od Šije in Vogla preko Podrte Gore in Bogatina tja čez Kaldo Lop nad dolino »Zajezeram« in objemlje prostrani prt najlepših smučišč.

Dolina »Zajezeram« je vhod v Triglavsko kraljestvo in vez 3 svetov: z zapada sega vanjo Komna, na sever se dviga dolina v gorski svet s stenami in s strmimi

Dr. Mirko Kajzelj: Velska dolina s Hribarice

I. Tavčar: Triglav z ledenikom

snežišči, z vzhoda pa se je dotika čar Bohinjskih planin. Le kratka pot je iz te doline do veličastnih gora. Nad Hribarico se že dvigajo iznad planote Vršaki in Kanjavec. Med velikani se pogrezajo globeli Velske doline pod skalnata pobočja Tosca, Vernarja in Mišeljskega vrha.

Onstran te slikovite alpske doline pa je domovje očaka Triglava. Tu ni več prijaznih planin, ni tihe resnobe Komne; le stroga veličastnost kraljuje tod. Orkani rjovejo čez bičane planjave, okrog skalnatih robov sika v sunkih vihar. Ob jasnih dnevih miru je starec Triglav visoko nad svojo okolico; toda tu je le še troje poslednjih

stvari: svetloba, skala in sneg — pragerski svet. Širna smučišča na ledeniku padajo v Triglavsko Steno; šele v dolinah, ki segajo proti severu, se ostrina gora oblaži.

Ne daleč od tod, kjer sega iz skalnatega valovja naših gora najvišji val proti nebu, je dolina, ki nosi v sebi dvojno mero zimskih radosti: Pišnica, kjer se visoko skalovje skoraj neopazno iz-

Dr. Mirko Kajzelj: Nad Zgornjo Krmo

Janko Skerlep: Škrlatica z Vršiča

gublja v temnih smrekah, kjer nas pozdravljajo drzne stene Škrlatice in Pri-sojnika, kjer nas kličejo izza Vršiča neosvobojena Trenta in dva mogočna čuvarja naše zemlje, Mojstrovka in Jalovec.

Manj znan svet je v Kamniških Planinah. Dve močni postojanki Kr-vavec in Velika Pla-nina sta izhodišči za vse smučarske podvige. Za vsa-kim dve mejni gori, ki sta postali njihov simbol: Kr-vavcu Kočna in Grin-tavec, Veliki Planini pa Planjava in Ojstrica. Toda med planinami in go-rami — kaj so tam le pre-padi, kaj ni tam zakladov smuškega sveta? — Kaj je znamenje Krvavca res le kapelica sv. Ambroža in spihan sneg? Kaj ni tam okrog Mokrice domovina

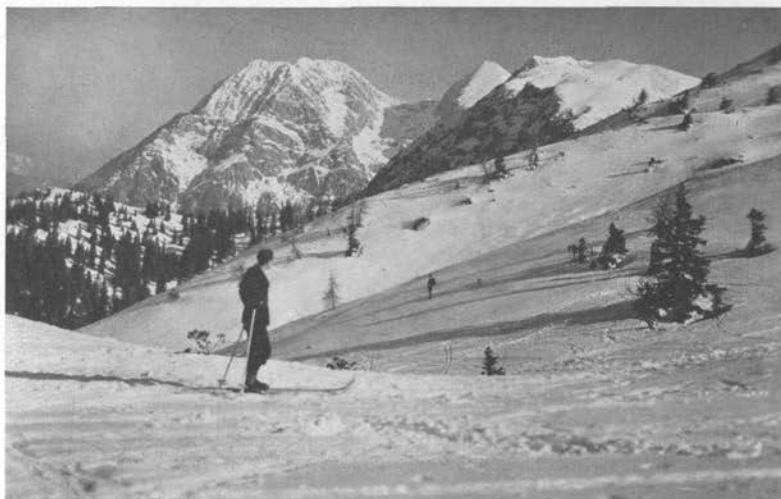
M. Šporn: Storžič s Krvavca

belega macesna, drugi Vogel? In ali je Velika Planina res znamenita le v znamenju prelepe Tihe Doline? Kaj so res le njeni redki gozdovi nad prepadi med širnimi poljanami tako pomembni? — Morda pa je za njo še kak skrit svet — druga Komna? Pa še dalje! Dvignite se na Korošico, presmučajte Menino, popeljite se na Travnik, razgibljite se razkošno po širnih snežiščih na Pohorju od Sv. Treh Kraljev na Pesek, Klopni vrh, Veliko Kopo, vzdolž in vprek.

Naš smučarski rod bo rešil to uganko. Kako blizu so nam kraji, kjer lahko vršimo delo raziskovalcev na smučeh, ki je le nam v radost! In ko odkrijemo še neznane predele, kaj ni njih lepota prav tako ču-

Janko Skerlep: Jalovec

I. Tavčar: Kočna in Grintavec s Krvavca

Janko Skerlep: Planjava in Ojstrica z Velike Planine

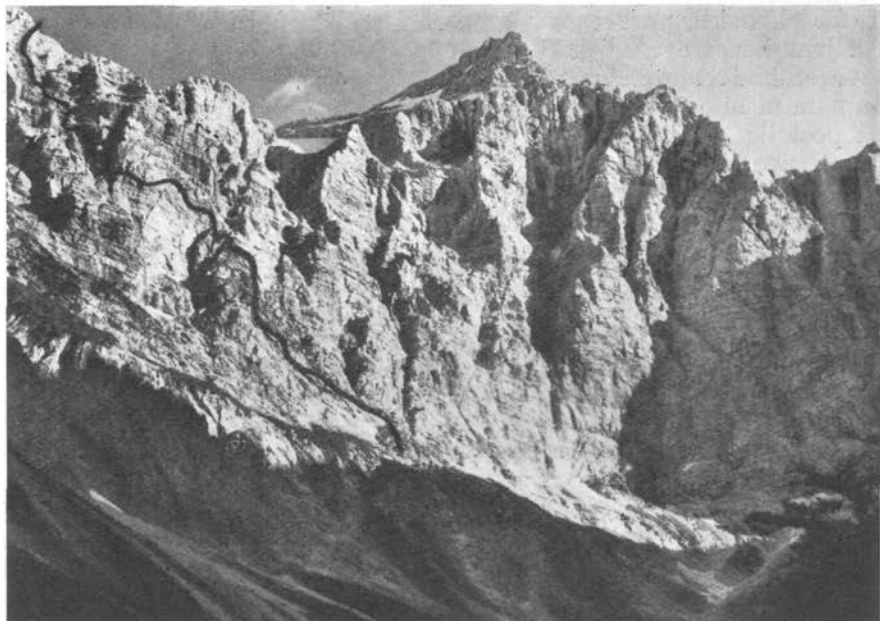
dovita, kakor podoba že znanih planin, gozdov, pobočij in dobrav? — V naročju naše slovenske zemlje leže ta čuda zimske prirode. Pridite in pogledjte jih!

Smučarji! Toplo vam polje kri v žilah, ko mraz napoveduje bajno gradnjo vaših širnih, svetlih cestá. Povsod, prav povsod v dragi naši Sloveniji se bodo razprostrle te ceste, mnoge že znane, mnoge pa čakajo vašega odkritja.

Marijan Lipovšek

I. Tavčar: Velika Planina

Po vzhodnem delu Triglavske Stene

Dr. G. G.:

Po vzhodnem delu Triglavske Stene

Bilo je v soboto 22. septembra 1934. Zvečer je imela »Skala« veselico v Triglavskem Domu na Kredarici. Tam — seveda — moram biti tudi jaz. »Prijatelja Joža dobim popoldne že v Aljaževem Domu, po najkrajši poti bova še pred nočjo na Kredarici. Tam bosta tudi dr. Stanko Tominšek in dr. Miha Potočnik. Prijeten večer bo med prijatelji.« Tako sem mislil. Toda ko sem že hotel oditi, sem bil nepričakovano zadržan, pozneje pa so se odprle vse zatvornice neba in lilo je kakor iz škafo, tako da se je že mračilo, ko sem se odpeljal. Pri Peričniku pa sem že občudoval krasno planinsko mesečno noč. Začaran od te lepote, sem prišel v Aljažev Dom. Toda družba je bila že odšla. Našel pa sem par tovarišev s prejšnjih tur; prvenstveno so bili preplezali na najzahodnejši strani severno Triglavsko Steno; sedaj so igrali »črnega Petra« z malo oskrbnikovo hčerko, ki je bila že vsa — črna. Za Triglav je bilo danes prepozno, tako sem se jim pridružil tudi jaz. V veselem razpoloženju so kovali načrte za zjutraj. Hoteli so po do sedaj najvzhodnejši poti preko Fröhlichove Vzhodne hitro na Kredarico, da bi tam še našli kako veselo družbo. Jaz sem sklenil, da se jim pridružim. Mesečno noč, bilo je ravno pol ene, pa smo porabili za težko plezalno turo okoli sten — Aljaževega Doma. Nikjer ni bilo žive duše, plezali smo skoraj do dveh po prezidkih

preko okenskih »prevesov« k prvemu nadstropju čez posebno težko oprijemljive traverze k največji atrakciji večera: k direktnemu severozahodnemu stebri — Aljaževega Doma. Bivakirati na tej steni pa nam ni bilo treba, ker se nam je posrečilo, zavihetati se skozi okna na postelje ...

Drugo jutro sem se zbudil ob pol osmih. O joj! Drugi so gotovo že davno odšli! Ko pa sem prišel ob osmih v gostilniško sobo, je ravno prihajal šele prvi naših nočnih plezalcev! No, ob desetih smo stali vsi pri vstopu. Najlepši dan! »V treh urah bomo imeli Vzhodno za seboj!« Po travnatih policah in po rušju se pride hitro naprej. Vzpenjali smo se vsi skupno. Na desno spodaj so se blesketale sive plošče Slovenske, preko na Nemški smo videli plezalca samohodca. Pozabili smo na Kredarico, se ločili od lepe Vzhodne in krenili na levo do navpične rumenkaste stene, zahodno od Praga. Po slabo položenih, ozkih prečnicah leži do 20 cm visoko fin sip. Varovalni klini sploh ne drže ali se dajo zabiti samo do polovice, dasi smo uporabljali samo 7 cm dolge. Varovanje je pod takimi pogoji samo namišljeno. — Pod klobuke smo si nabasali vse, kar smo imeli mehkega pri sebi. In to se nam je tudi obneslo: Kakor pest debelega kamna, ki je priletel z višine dobrih 10 metrov, nisem na glavi niti čutil; saj je padel na mehko. Koder je vrv zadevala ob tla, je prasketalo kamenje. 400 metrov pod seboj smo zagledali turiste, ki so nas opazovali in čakali, kdaj bomo preplezali kakšno polico. Kljub vsej previdnosti je letelo kamenje naravnost na pot, ki pelje na Prag.

Niti opazili nismo, da je že popoldne. Ob pol petih smo priplezali na vrh, a se takoj obrnili nazaj, ker smo hoteli priti zvečer domov. Pri studencu smo nalezeli na avstrijske turiste, ki so nam ponudili čaja. Ta mi je dišal! Ker se je medtem stemnilo, smo spremili Avstrijce, ki niso poznali poti, v dolino. Ob dvanajstih smo bili na Jesenicah in ob eni sem bil doma.

Nehote smo prvokrat preplezali do sedaj najvzhodnejšo smer Triglavске Stene.

Popis ture.

Vstop levo od običajnega vstopa v Slovensko, na majhnem plazu. Po travnatih in prodnatih policah levo do macesnov. Med njimi na steber. Tu po policah okoli desnega roba do previsnega kamina. Desno se vidijo Bele Plati v Slovenski smeri. Skozi dolgo navpično zajedo (zelo težavno, zavarovanje z 2 klinoma), ki se proti vrhu izpremeni v špranjo (izpostavljeno), do široke, obokane police. Pod polico levo (po vseh štirih) in pri prehodnem mestu s police na polico do velikih prevesnih žrnih sten. Do tu je smer skoraj enaka z Vzhodno smerjo. — Sedaj pa zavije levo pod stenami in čez par stopenj na prodnato glavo (možic). Nato po prodnati, izpostavljeni polici levo (60 m) okoli stebra in skozi kamin na dolgo, nagnjeno prodnato polico (težavno varovanje, klin). Po njej levo do stebrovega raza; tu se polica konča; dva metra dol in okoli roba kvišku na polico (izpostavljeno in krušljivo). S police smo prestopili na višjo polico in čez njo na škrbinico v razu. S škrbinice levo dol in po široki prodnati polici vedno proti levi do 3 m visoke prevese; od tu, ako je potrebno skrajšati turo, čez krušljive široke police in po nagnjeni sesutini okoli 150 m na levo do majhne škrbine. Od tu

dalje 30 m po vrvi v zraku do praga in čezenj v razčlenjeno steno. Potem po njej z dobrimi oprimki in čez nekaj previsov na najvišji levi vršac stene.

Smer je težja in bolj izpostavljena kakor Nemška (Königroute). Nevarna je radi krušljivega kamenja. V spodnjem delu je možnih več variant.

Plezali smo okrog šest ur.

Naš kotiček

POZABLJENA ČUTARA

Druga nedelja v juliju je bila tako lepa, da bi človek o njej lahko rekel: »To je dan, ki ga je Gospod naredil«. Veselje, ki ga vselej občutim ob takem jasnem nedeljskem jutru, mi je pa zagrenil moj prijatelj Tone, jako zvest naročnik in bralec »Pl. Vestnika«. Srečal me je po maši na mostu čez Savico, ko sem šel k Sv. Janezu na pošto.

»Sedaj, ko stojiš že z eno nogo v grobu, si gotovo začel delati pokoro za vse, kar si se nam nalagal v »Vestniku«, kaj ne? Zadnji čas je za to, ko imaš že šest križev na hrbtu.«

»Šest? Na sedmega si pozabil, na tistega iz kosti!« mu odvrnem še precej dobrovoljno. »Kar pa namigavaš glede laži, te nisem razumel.«

»Glej ga, kako se dela nedolžnega, kakor farizej! Jaz bi te bil le rad videl, kako si se muzal, ko si s pomočjo zemljevidov in Baedekerja opisoval ture, ki jih nisi nikdar naredil.«

»Ti torej misliš, da nisem bil na vseh turah, ki sem jih opisal?«

»Seveda; in tega mnenja je tudi večina tistih, ki berejo tvoje potopise. Na glasu si pač, da ti je v njih večkrat pokazala hrbet resnica, ti pa njej.«

Moram priznati, da mi je ta nezasluženi očitek pokvaril vso nedeljo. Ko sem zvečer hodil po samotnem severnem bregu jezera, sem se jezil sam nase, da sem sploh kdaj kaj pisal, in na vse »Vestnikove« urednike (čeprav sta bila dosedaj samo dva), ki so me zapeljivali v pisateljevanje. Ko sem pa nazaj grede prišel na tisto zaplato sveta ob jezeru, ki je kot moja last nekaterim silno napoti, sem že imel trdni sklep, da se operem v »Vestniku«. Ker pa članke najlažje »snujem« med potjo, sem se namenil naslednji dan pogledat, kaj se vidi z Lipance. Zadnja leta namreč rad pobiram domače gore, na katerih še nisem bil.

Ako bi imel Sv. Janez uro, bi bila kazala prav štiri, ko sem zaprl za seboj leso in se napolil proti Srednji vasi. Cesta je bila še mrtva; ves čas sem srečal samo dva voznika, ki sta me vprašala, če grem na Triglav. (To je običajno vprašanje v Bohinju, če me kdo vidi v okovankah.) Na mostu čez Mostnico sem ga pozdravil, onstran Sv. Pavla sem si pa začel spraševati vest.

»Zakaj me ljudje tako slabo sodijo? Saj bi lahko že iz opisovanja ponesrečenih tur lahko spoznali, da se držim, vsaj kar se tiče mojih »pohodov« po gorah, čiste resnice. Tako bi bila na primer prva moja tura na Montblanc jako hvaležno polje za izmišljotine. Popisal bi bil lahko, kako sem ga prečkal iz Courmayeura v Chamonix, kako sta mi vodnik (David Proment) in nosač (ime sem pozabil) padla v razpoko, kako sem ju ven vlekel in še druge take zanimivosti. Pa nisem storil tako, marveč sem odkrito priznal, da sem prišel namesto čez Montblanc, okrog njega v Chamonix — Prešel sem v mislih vse popisane ture, pa nisem našel vmes niti ene izmišljene. Ko pa sem stopal že ob šumeči Ribnici navzgor, mi je naenkrat postalo toplo.

»Stoj! Kaj pa nova železnica v Trst? Ali je nisi popisal, preden si se po njej vozil?« se mi oglasi vest.

»To je pa res,« sem moral priznati. »Zapeljala me je Mohorjeva družba. Naročila mi je, naj popišem v koledarju, kako sem se s Trebušnikom peljal v Trst po pravkar zgrajeni železnici, od katere pa mi je bila znana samo proga od Jesenic do Podbrda. Ker je bila že šola, nisem imel časa, da bi si bil ogledal še ostali del. Zato sem kupil drobno knjižico, ki jo je bila izdala »Državna železnica«. V njej sem našel vse potrebne podatke. Da sem pa progo dobro popisal, sem se prepričal takoj naslednje poletje, ko sem se peljal v Trst z Aljažem. Z nama se je vozil neki gospod, ki se je razgledoval skozi okno in obenem bral moj popis v koledarju.

»Tale Mlakar,« obrnil se je k meni, »je moral železnico peš prehoditi, da jo je znal tako točno popisati.«

Dobro, da je bil Aljaž takrat na hodniku; on bi me bil gotovo izdal. Jaz sem se pa le na tihem smejal.

Tudi tam gori na strmem pobočju nad Srednjo vasjo, ki sem po njem lezel, potem ko sem zapustil Ribnico, me vest ni dolgo pekla.

»Saj to ni bila tura,« sem se potolažil in iskal steze, ki sem jo bil v globokem premišljevanju zgrešil. Zasledil sem jo šele vrh grebena, ko zavije v senčnat gozd. Ker se mi je bila vest olajšala, sem hitro in brez skrbi stopal po zložni pešpoti proti Praprotnici, kamor sem prišel še pred sedmim.

To lepo planino so mi Fužinarji že večkrat hvalili; in ne zastonj. Ustvarjena je kakor nalašč za mirno letovišče. Solnce, dobra voda, lepe zelene ravnice, temni senčnati gozdovi, krasen razgled (vidi se celo Triglav), vse to ti je zastonj na razpolago; plačlaš samo prenočišče in hrano, pa še to je jako poceni.

Nadaljnja pot do Rudnega Polja vodi deloma skozi gozd, deloma pa po odprtem zelenem svetu. Ker se mi ni bilo treba bati, da bi zašel, sem začel zopet »kovati« članek.

Ob priliki sestanka slovanskih pisateljev v Ljubljani, sem moral po naročilu spisati drobno knjižico »Bled in okolica«. Kritik, sedaj menda profesor na univerzi, se je izrazil med drugim, da se iz popisa vidi, kako dobro pozna pisatelj Bled... Zopet sem se sam pri sebi smejal. Od Bleda sem namreč poznal samo jezero, grad, nekaj znanih hotelov, oziroma gostilen, in pa cerkev; vse ostalo sem dobil pri »Državni železnici«. Da, kritiki se včasih jako motijo. Do tega zaključka sem prišel prav pri gozdarski hiši na Rudnem Polju.

Bilo pa je tako: Mlad fant je zajemal vodo iz vodnjaka. Vprašam ga po poti na Lipansko planino.

»Ne vem, če boste prišli tja, ker se lahko zaide,« je menil in mi popisal pot jako »nazorno«:

»Najprej pojdite naravnost, potem na levo, potem malo naokoli, nato na desno, potem pa zopet naravnost; samo glejte, da ne pridete preveč na levo.«

Lepo sem se mu zahvalil za pojasnilo in šel »naravnost«. Skozi kratek gozd me je pripeljala pot na kolovoz, ki se vije najprej čez veliko jaso, nato se v gozdu polagoma zoži v komaj vidno stezo. Hodil sem že precej dolgo po nji, ko se mi je slednjič zazdelo, da sem krenil že preveč »na levo«. Zato zapustim pešpot in jo udarim na lastno pest naravnost navzgor. Blodil pa sem jako dolgo po gozdu in najbrže brez potrebe. Bolj in bolj sem prišel do spoznanja, da je bila steza, ki sem jo zapustil, vendarle prava. Nanjo pa me je zopet pripeljal šele strm laz. Ker sem se hotel prepričati, če sem res na pravem potu, vzamem iz

nahrbtnika zemljevid. Kar zapazim, da nimam več čutare. Rad bi si bil namreč suho grlo poplaknil s čajem, ker je bila ura že devet, jaz pa še tešč. Jamem premišljevati, kje bi se mi bila čutara izmuznila; spomnim se, da sem v gozdiču za Rudnim Poljem brskal po nahrbtniku in ta čas prislonil čutaro na štor. Tam je pač sedaj čepela in prosila mimoidoče, da bi se je kdo usmilil in jo vzel s seboj. Nič več nisem premišljeval. »Lipanca počaka, čutara pa ne,« sem si mislil in jo udril doli, odkoder sem prišel. Obljubil sem sv. Antonu dva kovača, če me počaka (namreč čutara) pri štoru. Tej »ljubezni« do nezatne, v sukno oblečene steklenice iz aluminija se ni treba čuditi. Spremljevala me je namreč že več ko trideset let po gorah in napajala žejne. Ko sem tako hitel navzdol, nisem več utegnil misliti na članek. Pred očmi mi je bila ves čas čutara, kako sloni ob štoru vsakemu na razpolago.

Ko prihitim na jaso, ogledujem pazljivo šture in kmalu zagledam čutaro, ki me je vdano in potrpežljivo čakala prav tam, kamor sem jo bil naslonil. Iz gole hvaležnosti sem jo takoj za četrtno olajšal. Potem pa začnem premišljevati, kaj naj storim. Za Lipanco je bilo prepozno, če sem hotel biti zvečer doma v Bohinju. Po isti poti nazaj, mi ni dišalo. Mahnil sem jo torej proti Konjščici. Ko pridem na sedlo, kjer bi se bil moral prevaliti na planino, zagledam nad seboj Viševnik (2050 m).

»Pa vzamem tebe namesto Lipance,« si mislim in v dobri uri sem bil že na njem. Ni mi bilo žal te poti. Spoznal sem namreč, da sem veliko let nevedoma neresnico govoril. Vsakemu, ki me je vprašal v Bohinju, kako se imenuje rogljati vrh pred Velikim Dražkim Vrhom, sem rekel, da je to Mali Dražki Vrh. Šele tam na Viševniku sem videl, da je ta rogelj Na Vrh (2004 m), dočim sem zagledal pravi Mali Dražki Vrh prav pred seboj moleti iz grebena, ki se vleče proti Lipanci. Gore se pač težko določijo iz doline, če jih nisi nikdar ogledal od vseh strani.

Z Viševnika sem se spustil na Konjščico, tam poiskal lep zelen prostorček na solncu in dolgo lenaril. V tem prijetnem delu me je spremljevala ubrana godba kravjih zvoncev. Pregnala me je šele pozna ura in moral sem hiteti, če sem se hotel še skopati v jezeru.

Na lepem kolovozu sem se zopet spomnil na članek.

»Kaj pa tisti potopis »S cepinom in vrvjo«? Tam si precej zagrešil. Tista sodna obravnava v Schnalserski dolini, vesela vožnja v Latsch in ona v Bormio, potem pa beg čez Stillfserjoch!« Tako mi je vest očitala.

Mea culpa! To sem si pa res večinoma izmislil. Kriv je bil pa takratni urednik. Potopis sem hotel zaključiti v deseti številki¹ »Vestnika« s turo na Königsspitze in s povratkom čez Santa Caterina in Stillfserjoch. Pa mi piše urednik, da ga moram na vsak način raztegniti še na ostali dve številki, češ da mu primanjkuje gradiva. Kaj sem hotel storiti? Da bi si bil izmislil ture, ki jih nisem bil naredil, se mi je zdelo nepošteno in sramotno. Zato sem rajši nekatere popolnoma postranske dogodivščine razširil in olepšal. Ko sem pa prišel v tir, sem pisal in pisal, da se je spis »S cepinom in vrvjo« zredil kar za sedem številkk. Mislim pa, da je vsak bralec lahko ločil »olepšavo« od jedra, kakor tudi vsak pameten človek loči okvir od slike. — S to mislijo sem si vest tako olajšal, da sem jo mahal po zelenih tleh Uskovnice, kakor bi bil šel šele od doma.

Uskovnica ima veliko prihodnost kot letovišče in zimovišče. Že letošnje poletje je »letovalo« precej družin na tej lepi planini. Važna je tudi kot pre-

¹ Pl. Vestnik 1902.

hodna točka na Triglav. Zato je pa jako potrebno, da se obnovi markacija na stezi, ki se izogne vsem stanovom. Tujec je še v lepem vremenu ne najde, kaj šele v megli ali ponoči! Važna pa je ta bližnjica, ker vsakdo, ki gre na Triglav, želi, da bi kar najhitreje prišel gor; kdor se pa vrača, pa tudi večinoma nerad dela velike ovinke po planini, zlasti če se mu mudi na vlak.

»Tistemu Italijanu² tam v Santa Caterina si pa dobro zagodel, da si mu odpeljal voz,« me je pohvalil Tone, ko sva stopala proti hotelu Sv. Janezu. Nato je pa brez vsake logične zveze nadaljeval: »Kadar si boš pa še kaj izmišljal, se vsaj tako zlaži, da se bo zdelo verjetno. Veš, tista vožnja s tremi gracijami³ je bila pa že tako debela, da sem jo kar otipal.«

Te besede so mi prišle na misli, ko sem se z Uskovnice potopil v gozd, ki so ga pustili med planino in Blatcem. Prav v tem imam smolo, da nekateri verjamejo »olepšave«, medtem ko so glede dejstev kakor »neverjetni« Tomaž. Prvotno me je pripeljal dotični voznik že v deseti številki iz Santa Caterina v Bormio. Tedanji »Vestnikov« urednik me je pa prosil, da članek končam v dvanajsti številki. Ker sem mu hotel ustreči, je seveda morala nastati tista »avantura« na cesti. Nasprotno je pa vožnja v družbi treh gracij popolnoma resničen dogodek od vstopa v Stanzachu v avto do izkrcanja v Füssenu. Jaz vendar nisem kriv, če ljudje ne ločijo lupine od jedra.

Radoveden solnčen žarek je šinil skozi gosto bukovo streho in je posvetil na kolovoz. Tudi meni se je posvetilo v glavi: »Mesečnik⁴ v planinah!« Da, za tega mi je pa žal, da sem ga spisal, danes bi ga ne. »Parce mihi, Domine«; v tem »potopisu« je pa jedra komaj za eno stran, vse drugo je lupina. Ko pa mi je moj prijatelj in sedanji urednik tako laskavo pisal, da brez mene ne sme biti 21. letnika! Kaj naj bi v tej zadregi storil? Ali sem hotel popisati turo na — Comolungmo, ko sem pa hodil v vojnih letih in prva leta po razsulu samo po znanih domačih gorah? In tako je moral ubogi Lojze igrati »mesečnika«.

Ustavil sem se na robu Blate, kjer se tako lepo odpre jezerska kotlina. Solnce se je že nagibalo proti Pršivcu. Moral sem se žuriti. Pa se žuri po tem kamenju, ko si v vedni nevarnosti, da si zviš ali vsaj zlomiš nogo! Ko sem se tako lovil po tistem jarku, sem takoj pozabil na »mesečnika« in sploh na ves članek. Pri Sv. Pavlu so me srečali vsi trije Žitki: doktor, profesor in škof. tajnik in me spremili do lese. Tam me je sprejel živahni naraščaj obeh mojih sosedov. Lejca mi je očitala, da sem jim ušel v gore, ne da bil jim bil kaj povedal, Ilijanca, neke vrste dvoživka, me je priganjala h kopanju, »20 stopinj ima jezero!« je kričala na ves glas; Anda in Vera pa sta pogreli vodo še za štiri stopinje. Vse je prekosil Janezek, ki mi je priporočal, naj pazim, da se v jezeru ne — skuham.

Na članek pa tisti večer in tudi pozneje nisem nič več mislil. Kar dobim v roke prvo številko letošnjega »Mentorja«. Začnem ga pregledovati in mislite si, kako sem osupnil, ko sem zagledal tale naslov: »Kako je Janko Mlakar obhajal svoj šestdeseti rojstni dan«. Sprva sem z zanimanjem bral članek, ki ga je spisal J. D., ko pa pridem nekako do srede, odložim »Mentor« žalosten in potrft. Moj prijatelj J. D. (ne morem se ubraniti takih »prijatelj«!) me dolži v njem velike ljubezni do — laži. To »ljubezen« popisuje v dramatični obliki; naravnost pohujšljiv je prizor, kako se z »Lažjo« objemava ... Toda, pero se mi kar upira, da bi mogel vse zapisati. Moj Bog, kaj si bo mladina mislila o meni, tista mladina, ki sem ji vedno in vedno slikal ostudnost laži in jo navajal k resnicoljubnosti!

² Pl. Vestnik 1905, št. 10.

³ L. 1932, št. 6.

»Nak! na to moram javno odgovoriti,« sem si mislil in spisal »Pozabljeno čutaro«, ki sem jo še od julija meseca nosil v glavi. Dragi prijatelj in urednik, pošiljam jo Tebi in Te lepo prosim, da jo sprejmeš v »Vestnik«. Zakaj prav v »Vestnik«? Zato, ker trdi gospod J. D., da sva se z »Lažjo« posebno v »Vestniku« ljubila. Zato mislim, da moram svoj »confiteor« moliti tam, kjer sem »grešil«. Prosim Te pa, spravi jo v »Naš kotiček«, da Ti ne vzame preveč prostora! Potem imam tudi veliko upanja, da jo bo marsikdo prezrl. Saj veš, da človek ne ljubi preveč prič, kadar mora v Canosso. Za izkazano uslugo se Ti že vnaprej prav toplo zahvaljujem in Te pozdravljam s planinskim pozdravom

Tvoj skrušeni prijatelj Janko Mlakar.

PS: Tebi, Janko, v zahvalo, sebi v prijeten spomin, bralcem »Vestnika« v veselje je storil po Tvoji volji Tvoj stari, poldrugo leto starejši prijatelj

uredniški Jože.

Obzor in društvene vesti

V spomin blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Žalne zastave, razen zadnjič omenjenih, so — kolikor smo doznali — tudi razobesili: planinci z Jesenic (gg. Ravhekar Tomaž, Smolej Slavko, Luckmann Pavel, More Andrej) na železni križ Skalašev vrh Škrlatice; planinci iz Maribora na Mariborskem razgledniku. — Planinsko društvo »Mosor« v Splitu je ob žalni svečanosti pri planinskem Domu kraljice Marije na Mosorju dne 4. nov. zasadilo gozd kralja Aleksandra. — Na dan (11. nov.), ko se je otvoril prvi smučarski dom na Popovi Šapki v Šarplanini, se bo po sklepu južnosrbskih planincev najvišji vrh Šarplanine, Turčin (2707 m), preimenoval v Aleksandrov Vrh. — V Kamniški Bistrici se bo stena, pod katero je kralj Aleksander bil zadnjič na lovu, odslej imenovala Aleksandrova.

Drago Ulaga, »Knjiga o sportu«. Mohorjeva knjižnica št. 71. Založila Družba sv. Mohorja v Celju. 1934. Mala 8°, 266 str. Cena broš. 33 Din (za neude 44 Din), vez. 42 Din (56 Din). — Dosti obsežna knjiga razpravlja najprej splošno o zgodovini in pomenu telesne vzgoje, nato o osnovi sporta; v glavnem delu prikazuje posamezne vrste sportov, obsežneje tiste, ki so pri nas udomačeni. Planinstva med sporti ni.

Knjiga je lepo opremljena, kaže pisatelja kot izkušenega praktika, je lahko čitljiva in se priporoča za uvedbo v snov in v sportno delo. Podrobneje jo bomo ocenili v prihodnjem letniku.

Dr. J. T.

Dvojna smrtna nesreča. (Ema Černič, Jože Jezeršek.) Ko so vneti planinci iz Kamnika (Kolman, Cerer, Ulčar, Nardin) dne 14. oktobra razvili na Brani črno zastavo, sta bila iz Ljubljane prisotna tudi Ema Černič in Jože Jezeršek. Ema, stara 21 let in trgovsko naobražena, je bila navdušena planinka in je posebno dobro poznala Kamniške; Jože, izkušen mornariški strojnik, je bil, pred nastopom službe v neki tovarni v Sremu, začasno doma in se je tokrat seznanil z našimi planinami. Njih privlačnost ga je tako zavzela, da je pred odhodom na službeno mesto hotel napraviti čim daljši planinski izlet. Dogovoril se je z Emo, da bosta Kamniške prehodila povprek, v smeri: Velika Planina, Konj, Presedljaj, Planjava, (Kamniško) Sedlo, Okrešelj, Kokrsko sedlo, Krvavec. Preskrbela sta se z živežem za kake 3 dni in sta — ker je bilo tedaj milo vreme — brez posebne opreme dne 27. oktobra nastopila svojo pot s pristopom na Veliko Planino. Prešli so trije, štirje dnevi, pretekli je teden, vreme je postalo slabo, planinca pa se nista vrnila niti javila. Nekaj dni

se je še moglo upati, da sta iskala in našla v kaki koči zavetišče in da čakata ugodnega vremena za povratek; končno pa se je moralo misliti le na nesrečo. Ko so z izboljšanjem vremena postale planine pristopnejše, se je vsestransko pripravila iz Kamnika reševalna akcija. Dne 16. novembra so se odpravile na pot tri ekspedicije, da preiščejo tiste smeri, kamor sta se Ema in Jože po svojem splošnem načrtu in po gorskem položaju mogla obrniti. Gorska vodnika brata Peter in Lojze Erjavšek sta tistega dne res našla Emo in Jožeta, napol zasuta v snegu velikega plazu, ki se razteza izpod Brane proti Okrešlju, pod strmo steno Boštjanico v smeri steze s Sedla na Okrešelj, oba blizu skupaj, oba s hudimi ranami na glavi in vratu, mrtva. Blizu njih sta bila nahrbtnika.

Kako sta ponesrečenca hodila do Sedla, se da posneti po tem, kar sta našla istočasno kamniška planinca Šipo Kolman in Franc Ulčar, ki sta pogrešanima planincema sledila od vstopne točke. V koči na Veliki Planini sta izvedela, da sta Černičeva in Jezeršek 28. oktobra zjutraj odrinila proti Konju, spotoma pa so ju videli drvarji, ki sekajo v gozdu na Dolu. V vpisni knjigi na Konju je Ema zabeležila smer, kamor sta namenjena (z »Velike Planine po grebenih na Kamniško Sedlo, Cojzovo kočo, Krvavec«), Jože je pripisal: »Krasno vreme. Nepopisno lep pogled na megleno morje, ki se razliva po nižavah.« Reševalca sta nadalje še našla sledove (od stopinj in na Presedljaju od kuhalne posode) tja do Korošice, z znakom, da sta Ema in Jože, ki sta sem dospela okrog poldne, šla še na Ojstrico; ni se moglo dognati, ali sta tam vpisana, ker se knjiga vsled sveže zapadlega snega ni dala odkopati. Kocbekov Dom na Korošici je bil zaprt. Ponesrečenca sta ob tistega dne krasnem vremenu še lahko prišla na Kamniško Sedlo. Reševalca pa sta imela, ker je medtem zapadel globok sneg, težavno in opasno pot; na Sedlu sta jima Skalaša Biško in Kemperle sporočila, da sta trupli najdeni.

Ema in Jože sta po vsem tem 28. oktobra ob lepem vremenu in ker je bila južna stran gora povsod kopna, brez težav nekako proti večeru dospela do kočice na Kamniškem Sedlu, ki je zaprta. Ko sta se obrnila na severno stran, da bi splezala do prenočišča v Frischaufovem Domu na Okrešlju, pa sta naletela na zelo opasen položaj. Poleti, ob kopnem, so skalne strmine nekaj strašljivih Jermanovih Vrat (t. j. Sedla od severa) vse premagane z nadelano stezo, tokrat pa je bila ta severna stran vsa pod snegom in sneg je bil trd in z ledom pokrit. Planinca pa nista imela ne derez ne vrvi. Zato je bilo skoraj neizogibno, da se je zgodilo, o čemer sta žalostna priča mrtvi trupli. Z izgajenimi podkovankami sta pač še zmagala prvi manj strmi del, pomagajoč drug drugemu; ko pa sta se pritipala do večjih strmin, je enemu izpodletelo, drugi mu je skušal pomagati, a po stekleno gladki steni sta nevdržno zdrsula navzdol z vedno večjo brzino, do tragičnega konca.

Reševalci so imeli težko delo in vse priznanje gre vsakemu izmed njih. Trupli so spravili — ker bi pot navzgor na Sedlo bila skoraj nezmagljiva — na Okrešelj in odtod v Solčavo, kjer so jih 17. novembra zvečer proti 7. uri pokopali; pogrebne obrede je opravil župnik g. Leopold Arko, pogreba se je udeležil tudi sreski načelnik iz Gornjega Grada, g. Matko Kandrič, domači pevci so zapeli žalostinko planincema, ki sta za večni počitek združena na pokopališču sredi planin.

Alpinistična šola. Turistovski klub »Skala«, kateremu je s popolnim razumevanjem obljubilo SPD vso pomoč, se je odločil, da ustanovi z novim letom v Ljubljani stalno javno alpinistično šolo. Sodelovali bodo gg. inž. Avčim Franc, dr. Bohinjec Valter, inž. Drogenik Herbert, dr. Kajzelj Mirko, prof. Lipovšek Marjan, dr. Ložar Rajko, cand. inž. Modec Vinko, dr. Pajnič Edo, dr. Potočnik Miha, dr. Reya Oskar in ravnatelj Vilhar Franjo.

Tečaj se otvori sredi januarja s predavanji o ideologiji alpinizma, sledila bodo dvakrat tedensko predavanja o gorski morfologiji in topografiji, o orientaciji in čitanju kart (s praktičnimi vajami v terenu), o opreми, o higieni in prvi pomoči, o meteorologiji, o nevarnostih v gorah ter o planinskem rastlinstvu in živalstvu. Teoretični del šole bodo zaključila predavanja o plezanju; spomladi bo nato Modec s sodelovanjem priznanih alpinistov praktično vežbal v plezanju na Turncu, poleti pa bo absolviral s tečajniki nekaj plezalnih tur v planinah.

Planinci, ki se nameravajo udeležiti tečaja, naj se čimprej z dopisnico javijo klubu »Skala« (Ljubljana, Slomškova ulica 1).

Obólno, Krjavljeva koč

Foto L. Smuc

Obólno (771 m).

Propaganda za izlete na dolensko stran dobiva vedno nova oporišča. Mirna gora v Beli Krajini ima že nekaj let svoj planinski dom, na Gorjancih snujejo koč pod Trdinovim vrhom, na Trški gori pri Novem Mestu so nedavno otvorili izletniško koč, pri Sv. Duhu nad Višnjo Goro gradi društvo »Polž« smučarski dom, ki ga hočejo še pod zimo odpreti, in na Obolnem, razglednem vrhu nad Stično, je družba podjetnih domačinov postavila lično leseno zgradbo, ki so jo letos dne 9. septembra kot »Krvavljevo koč« na slovesen način otvorili.

Obólno je obel vrh, travnata golica, s položnimi obronki na vzhodni in južni plati. Še nedavno je stala na njem kmetija, sedaj so videti le še nje razvaline. Malokdaj je prišel na Obólno kak izletnik, ker leži pač znerók od običajnih pešpotov, dasi nudi sijajen razgled na vse strani ne samo po Dolenjskem hribovju tja do Kuma in Gorjancev, ampak daleč proti severu do Savinjskih Alp in Karavank, na skrajnem severozapadu pa se odraža v jasnih dneh celo Triglav. Mestnim izletnikom, zlasti smučarjem, sta dokaj bolj znana sosednja obla vrhova Kucelj (748 m) in Gradišče (708 m), ki se pmeta nad cesto, držče iz Višnje Gore v breg na Leskovec in Trebeljevo.

Srečno so dali koči ime po klasičnem smolarju, junaku Jurčičevega Desetega brata, ter mu tako postavili spomenik v njega domačem okolišu. Seveda nova stavba zdaleka ne nalikuje pristni Krvavljevi koči, ki jo opisuje Jurčič kot skrpucalo iz najrazličnejšega gradiva in ki je bila obenem vse: izba, kuhinja, klet in hlev, temveč je čedna kladara, sloneča na betonskem podstavku, z eno večjo sobo, v kateri je tudi kuhinjska naprava, in z drugo manjšo ter z majhno verando. Streha pa je krita s škodlami, kar se dobro prilega krajinskemu značaju. V koči je — vsaj ob nedeljah — poskrbljeno za preprosto oskrbo, ne pa tudi za prenočevanje.

Poslej bodo izletniki, ki se jim zdi prečna tura iz zasavskih postaj Zaloga, Laz, Jevnice ali Litije preko Janč in Prežganja, teh solčnih dolenskih razgledišč, odn. mimo Bogenšperka in Javorja, tja do kake postaje ob dolenski prog, naj si bo to Stična s slovečim samostanom ali znamenita Višnja Gora, le pre-

dolgotrajna, našli v koči na Obolnem prilično zatočišče in počivališče. Dohodi iz Stične in Višnje Gore so že markirani, treba je zaznamovati le še dokaj vijugasto pot od trebeljevske strani, pa bodo imeli ljubljanski turisti, ki si hočejo privoščiti lep celodneven izlet na dolensko stran v jesenski barvitosti ali v pomladanski zeleni, ugodno priliko za zložno pešačenje po mikavnem Dolenskem hribovju. J. W.

Potrebna je briga za tujski promet: Nemško-Avstrijsko alpsko društvo je, kakor vsako leto, tudi za l. 1934 izdalo »Taschenbuch der Vereinsmitglieder« — informativno knjižico. V tej so navedena vsa planinska zavetišča in gostilne v obsegu Alp, v posebnem oddelku tudi za Julijske Alpe, Karavanke in Kamniške Alpe; tu čitamo nemško in slovensko ime, višino, turistično obsežje, število ležišč, izhodno postajo in oddaljenost, pri vzornejših zgradbah vidimo tudi sliko. Drugi del knjige obsega oglase in seznam hotelov in gostilen v obsegu vseh Alp. V polnem obsegu bi se uvaževale tudi naše planine — Italija n. pr. ima svoj posebni oddelek — a zastopnik uredništva (dr. W. v. Schmidt za Wellenburg) se je v pogovoru z g. dr. Tumo pritožil, da lansko leto kljub temu, da nam je poslal 15 zvezkov brezplačno, nismo dali nobenega poročila! Spričo tega se tem potem pozivljajo naše podružnice, da napovedo točne podatke vsaka za svoja zavetišča ter eventualno prilože slike. Vabijo se tudi hotelirji in gostilničarji, da inserirajo v omenjenem zborniku.

Bzlgarski turistički sojuz je imel 22. in 23. julija t. l. svoj 27. občni zbor. Zadnje leto je otvoril 8 novih zavetišč. Na zboru je 111 delegatov zastopalo 64 podružnic. Sojuz je vstopil v mednarodno zvezo alpskih društev v Ženevi. Bodoči občni zbor bo v Varni.

KONGRES ZVEZE PLANINSKIH DRUŠTEV KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

se je vršil v Skoplju dne 8. in 9. septembra 1934.

I.

Dne 8. septembra so se sestali sami delegati na ožji zbor (sejo) in so reševali interne zadeve. Zastopali so: Slovensko Planinsko Društvo iz Ljubljane: gg. dr. Pretnar Josip, dr. Hrašovec Milko, dr. Tomišek Fran in Pučnik Adalbert; Hrvatsko planinarsko društvo »Runolist« iz Zagreba ter Društvo planinara za Bosnu i Hercegovinu iz Sarajeva: g. dr. Prebeg Zlatko; Društvo za napredek turizma »Fruška Gora« iz Novoga Sada: gg. dr. Dimitrijević Miodrag in Gaja Gračanin; Srpsko planinsko i turističko društvo iz Beograda: g. Štefanović Ratimir; Hrvatski turistički klub »Sljeme« iz Zagreba: gg. Jakšić Dušan in ing. Trepper Elemer; TK »Skala« iz Ljubljane: g. Vilhar Fran; Društvo za napredek turizma »Jug« v Skoplju: gg. ing. Orestije Krstić, Samardžić Petar, Gavrilović Milivoj, Kostić Nikola in ing. Gazikanović. — Zbor otvarja predsednik g. dr. Fran Tomišek in pozdravlja prisotne delegate. Za zapisnikarja imenuje gg. Vlada Radovića in Z. Babića iz Skoplja ter Ljubo Tipliča iz Ljubljane, overovateljem zapisnika gg. dr. Zlatka Prebega in Pučnika Adalberta.

Zvezni tajnik, g. dr. Josip Pretnar, poda obširen referat o stanju planinstva pri članih Zveze. Zveza je v letu 1933 štela 11 članov, in sicer sledeča društva: Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani: 29 podružnic, 7727 članov; Hrvatsko planinarsko društvo v Zagrebu: 50 podružnic, 7390 članov; »Fruška Gora« v Novem Sadu: 14 podružnic, 3358 članov; »Runolist« v Zagrebu: 1 podružnico, 1680 članov; »Romanija« v Sarajevu: 2 podružnici, 1520 članov; Društvo planinara za Bosnu i Hercegovinu: 6 podružnic, 953 članov; »Kosmos« v Sarajevu: 2 podružnici, 904 člane; Srpsko planinsko društvo v Beogradu: 3 podružnice, 500 članov; »Jug« v Skoplju: 5 podružnic 497 članov; TK »Skala« v Ljubljani: 2 podružnici, 388 članov; »Sljeme« v Zagrebu: 1 podružnico, 336 članov. — Porast članov v beležijo SPD, HPD, Fruška Gora, Romanija, Kosmos in Sljeme, a ostala društva padanje napram 1932. Celokupno število članov Zveze je bilo 1933. leta: 25.253, napram 23.934 v letu 1932, naraslo je torej za 1319 članov. — Število podružnic se je povečalo pri Srpskem planinskem društvu za 2, padlo pa je pri HPD za 1 in pri »Fruški Gori« za 6, tako da se je število podružnic znižalo za 5, od 120 v letu 1932 na 115. — Število planinskih koč in hotelov je bilo

leta 1933 pri SPD 54, HPD 29, Fruški Gori 4, Runolistu 1, Romaniji 2, Društvu planinaru za Bosnu i Hercegovinu 15, Jugu 3, Skali 2, Kosmosu 1; skupno 112. Število koč je padlo za 2: Tomislavov Dom in Dom na Jahorini. — Število posetnikov planinskih koč je za to leto sestavilo le SPD; v 54 kočah tega društva (t. j. v polovici vseh koč v državi) je skupno 86.741 vpisanih.

(O nadaljnjem obširnem tajnikovem referatu poročamo pri kongresu.)

Blagajniško poročilo je podal Zvezin blagajnik g. Vilhar Franjo. Glavni dohodek je članarina (7583 Din), glavni izdatek so bili stroški za kongres Asociacije (4810 Din); skupni izdatki 12.888 Din; dohodki 12.259 Din; primanjkljaj torej 629 Din. Obračun se soglasno odobri.

Obračun izdaje Zvezinega koledarja za l. 1934 izkazuje dolg 10.696 Din. Od 2000 izvodov je neprodanih oz. nerazpečanih 973; plačanih je 759, med njimi skoraj polovica (362) od SPD.

Pri razpravi o proračunu za bodoče poslovno leto se poudarja, da mora Zvezina uprava pravočasno vložiti prošnje za podporo na vsa merodajna oblastva; računa se na podporo skupno 30.000 Din.

Zvezina članarina za 1934/35 se določi z 1 Din (50 par za Zvezino upravo, 50 par za Asociacijo); pobira se skupno z društveno članarino; plačilo se potrdi s posebno znamko (vsako leto v drugi barvi); znamke pošilja Zveza društvom brezplačno. — Zveza se bo nadalje trudila, da izposluje znižano vozniino, se olajša obmejni promet in da se izdajo čim lepše planinske fotografije in razglednice.

Načelno se odloči, da se ne smejo osnovati planinska društva v krajih, kjer že delujejo obstoječa planinska društva, ki so včlanjena v Zvezo in zadovoljivo delujejo za planinstvo. Ker še niso v skladu z Zvezinimi pravili, za zdaj še ne morejo biti sprejeta v Zvezo društva: »Udruženje studenata planinaru u Beogradu«, »Bratstvo« v Zagrebu, »Priroda« v Rumi, »Priatelj Prirode« v Zagrebu, »Morava« v Nišu.

Volitve: Delegati soglasno izvolijo sledečo novo upravo: Predsednik: dr. Fran Tomišek iz Ljubljane; I. podpredsednik: ing. Stanoje Nedeljkovič iz Beograda, II. podpredsednik: dr. Prebeg Zlatko iz Zagreba; tajnik: dr. Pretnar Josip iz Ljubljane, tajnikov namestnik: dr. Brilej Arnošt iz Ljubljane; blagajnik: Vilhar Franjo iz Ljubljane; člani uprave: dr. Dimitrijevič Miodrag iz Novega Sada, Dušan Jakšič iz Zagreba, Pučnik Adalbert in Cesar Jože iz Ljubljane, namestnik: Filipovič Jure iz Sarajeva; nadzorni odbor: ing. Krstić Orestije iz Skoplja, dr. Hrašovec Milko iz Celja ter Došek Petar iz Zagreba.

II.

Kongres — javni zbor je bil dne 9. septembra 1934 v slavnostni dvorani Oficirskega Doma v Skoplju.

Prisostvovali so: odposlanec ministra za telesno vzgojo naroda, pomočnik bana g. Branko Sekulić; odposlanec ministra notr. del, načelnik g. Milan Maljković; odposlanec komandanta armije: general Lav Rupnik; predstavnik Banske uprave: višji svetnik g. Djordjević; za obmejne čete: polkovnik Ožegović; načelnik VIII. oddelka Banske uprave g. Milan Cemerikić; prota g. Pešić in drugi. Po delegatih zastopana so bila vsa društva, kakor na zboru pod I.

Predsednik dr. Tomišek Fran je pozdravil goste in delegate ter nato govoril o narodnem značaju planinstva, posebno pri Slovencih; zlasti SPD je očevalo slovanski značaj naših Alp. Po vojni so se razširila planinska društva v Jugoslaviji, ustanovila se je nacionalna Zveza. Zdaj obračamo pozornost posebno na naš Jug. — Po predsednikovem govoru se je prečitala in odobrila vdanostna depeša na Nj. Vel. kralja. Brzobjavni pozdravi so se poslali ministrom: telesne vzgoje naroda, trgovine in industrije ter za notranje posle.

Za Skopsko občino je pozdravil kongres ing. g. Josif Mihalović, zahvalivši se upravi, da si je izbrala to mesto za kongres; nadalje predsednik »Juga«, g. ing. Krstić Orestije, in v imenu Srpskega planinskega društva g. Ratimir Stefanović.

Zvezin tajnik g. dr. Pretnar Josip je nato podal svoje obširno, pregledno poročilo o delovanju Zveze.

O številu podružnic, koč in posetnikov se je poročalo že pri seji.

Z živo besedo je nato dr. Pretnar označil pomen plan. društev za pravno in telesno vzgojo planincev, da v plemeniti borbi z elementi prirode krepe svoje telesne in duševne sile, da se v njih razvije duh požrtvovalnega in nesebičnega tovarištva ter ljubezen do domače zemlje, da se poznajo s krasotami planinske prirode, v zadnjem času pa, posebno tekom zadnjega leta, v doslednem cilju, da se čim bolj podkrepi jugoslovanska in prav na Jug usmerjena orientacija naših planincev. Zveza je začela krepko akcijo za podvig planinstva v Južni Srbiji in Črni Gori. Ta propaganda se je vršila z opisovanjem naših južnih krajev v naših planinskih revijah, v filmskih predavanjih ter z ustanovitvijo in oživiljanjem planinskih organizacij v teh krajih. Merodajne činitelje smo opozarjali na veliko važnost planinstva v južnih krajih iz nacionalnih, kulturnih in socialno-ekonomskih razlogov. Prav zato se tudi naš kongres vrši v Skoplju.

Zveza se je zelo trudila, da bi vsaj to leto dosegla znižanje voznine, ki bi bila posebno za poset južnih, oddaljenih krajev odločilnega pomena. Žal, da je bil trud brez večjega uspeha. Za zaznamovanje potov in za postavitev orientacijskih naprav je po vzoru uredbe Banske uprave za Dravsko banovino izdelan pravilnik za vso državo in predložen ministrstvu notranjih del; pri tem je interesirano tudi ministrstvo vojske in mornarice. Glede nekih težkoč pri gradnji planinskih koč na ozemlju Šumske uprave in glede ustanovitve omladinske planinske organizacije pri poedinih včlanjenih društvih so naša prizadevanja dospela v ugoden stadij. Pri Vojnogeografskem inštitutu je Zveza izposlovala, da planinci od njega dobe zemljepisne karte po znižani ceni 15 Din, odnosno 10 Din za komad. Velike važnosti je bila izdaja planinskega koledarja za leto 1934. To je naš prvi Zvezin koledar. Gotovo moremo biti zadovoljni s tem vsebinsko bogatim delom. Zeleti bi bilo, da se planinci za ta koledar, ki mu je bila cena samo 12 Din, bolj zanimajo in Zvezi tako omogočijo, da se izdaja drugega koledarja izpopolni.

Veliko pažnjo je Zveza posvetila razvoju moderne strme (plezalne) alpinistike in popularnemu smučarstvu, ki tvori važno panogo planinstva; toda pri njem se je treba okaniti rekorderstva. V obmejnem prometu smo vplivali na omiljenje strogih predpisov; pozivali pa smo tudi naše planince, da se pokorijo predpisom.

V organizatornem pogledu smo se držali načela, da se vsako društvo omeji na svoj ožji teritorialni okoliš, osobito da ne ustanavlja podružnic na območju drugih društev. V medsebojnem sporazumu pa se lahko gre tudi preko tega, pri gradnji koč, nadelavi potov i. sl.

Naša Zveza pripada Asociaciji slovanskih turističnih društev, ki obsega Jugoslavijo, Češkoslovaško, Poljsko in Bolgarsko. Svoj kongres je imela 30. in 31. avgusta t. l. v Ljubljani, pod predsedstvom predstavnikov planinstva naše države. Da uveljavimo naše jugoslovansko planinstvo i na mednarodnem forumu Unije alpinskih udruženj, smo na kongres te Unije v Pontresini poslali tudi svojega delegata, dr. H. Tumo.

Kar se tiče odnošaja naše planinske organizacije pred oblastmi, smo se vedno trudili, da bi te oblasti overili o veliki važnosti planinstva v nacionalnem, kulturnem, socialno-ekonomskem in državnem interesu. Posebno smo pokazali na potrebnost akcije, da se razvije planinstvo i v planinsko zaostalih predelih naše države, ki pa zasluži vso pažnjo, ker imamo v njih izredne prirodne krasote i zanimivosti.

Delovanje poedinih društev je bilo v preteklem letu prav uspešno. Razširilo se je omrežje naših planinskih potov, zgradile so se nove koč, pomnožilo se je planinsko slovstvo, prirejala so se predavanja, negovalo se je slikanje naših krajev, udeležili smo se domačih in mednarodnih planinskih in turističnih izložb, pripravljalo se je gradivo za botaniko, geologijo, favno in druge predmete, ki so v zvezi s planinstvom in prirodo. Vsestransko se je gojilo smučarstvo in strma alpinistika do mednarodne višine. Ugled naših alpinistov v inozemskih alpinističnih krogih je zadnje leto narasel v veliki meri; naši alpinisti so bili pozvani na predavanja od najelitnejših alpinskih klubov. Z bilanco našega dela v prošlem letu moramo biti zadovoljni. Naša želja bi bila, da v nastopnem letu merodajni činitelji obrnejo na naše delo večjo pozornost in da nas moralno in materialno podpro.

Tajnikovo poročilo se sprejme z velikim odobravanjem. — Ker so ostale točke bile obravnavane že na seji delegatov, se kot posnetek vseh razprav predložijo sledeče resolucije :

1. Uspešen napredek planinstva je mogoč samo, ako idealno in nesebično delo naših planinskih organizacij in same Zveze podpirajo državne oblasti v vsakem pogledu, osobito materielno.

2. Kongres z obžalovanjem ugotavlja, da v Svetodavnem odboru pri ministrstvu telesne vzgoje naroda ni nobenega člana-predstavnika naše Zveze, dasi ta Zveza predstavlja močno organizacijo preko 25.000 članov, a ta spada po svojem dosedanjem delu in doseženih uspehih gotovo med najvažnejše in najaktivnejše činitelje, ki bi bili poklicani pod resor tega ministristva.

3. Ker se načrt zakona o turizmu nanaša na naloge planinstva, smatra kongres za porebno, da se pred končno redakcijo tega zakona zaslišijo i želje naše Zveze, a potem se ta zakon čimprej sprejme.

4. Konstatujoč, da neke šumske uprave ovirajo stavbo planinskih koč, ker odstopajo zemljišča le pod nesprijemljivimi pogoji, posebno v pogledu roka trajanja zakupa, prosi kongres ministristvo šum in rud za ukrep, da se našim društvom odstopajo zemljišča za najnižjo odškodnino in na daljši rok, najmanj na 50 let.

5. Znižanje voznine na železnicah naj se dovoli za skupino 3 planincev.

6. Zvezna društva naj svoje delo čim bolj razširijo v kulturno-naučnem pravcu.

7. V ministristvu za telesno vzgojo naj se osnuje poseben odsek za planinstvo, s strokovnim referentom; odsek imej svoj posebni budžet, iz katerega bi se podpirala planinska društva, včlanjena v Zvezi.

8. Ker tvori vzgojitev planinskega naraščaja najvitalnejše probleme našega idejnega pokreta, se nalaga Zvezini upravi, da pokrene čim prejšnjo ustanovitev posebnih mladinskih organizacij v Zvezinih društvih.

Dosledno po načrtu propagande za naše manj znane planinske kraje na jugu države, bo prihodnji kongres v zvezi s planinskimi manifestacijami leta 1935 v Dubrovniku.

MEDNARODNA UNIJA TURISTIČNIH ZDRUŽENJ

je imela svoj kongres 6. in 7. sept. 1934 v Pontresini. Zvezo Jugoslovanskih Planinskih Društev je zastopal dr. H. Tuma.

Unija šteje le deset učinkovitih in 14 pridruženih članov iz 15 držav. Glavne alpinske zveze, kakor American Alpine Club, Angleški Alpine Club in D. u. Ö. Alpenverein niso člani. Društva Zedinjenih držav se izgovarjajo na ekonomično krizo. Nemško društvo uveljavlja politične motive, ker smatrajo organizacijo za francosko in italijansko, angleški Club pa okleva. Na kongresu je bilo zastopanih 12 držav, in sicer: Italija, Poljska, Češkoslovaška, Madjarska, Švedska, Avstrija, Španija, Belgija, Francija, Holandska, Švica in Jugoslavija, s skupno 27 delegati. Polskie Towarzystwo Tatrzańskie in Klub Československých Turistů je zastopal prof. Goetel iz Krakova. Bolgarov ni bilo. Kongres je pristop jugoslovanskega delegata živahno pozdravil in izrekel nado, da naša Zveza ostane tudi za nadalje zvest sotrudnik.

Dnevni red je bil sledeč:

1. Čitanje zapisnika kongresa v Cortini d'Ampezzo. 2. Poročilo predsednika Unije. 3. Priobčila izvrševalnega odbora. 4. Poročila: A) Vprašanja, katera je izročil Stalnemu uradu IV. kongres: I. Izterjevanje stroškov za pomočne akcije. II. Normalizacija voznih listkov za zimske izlete. III. Meteorološke napovedi in opozorila proti nevarnostim gora pozimi. B) Poročila stalnega urada: I. Alpinski internacionalni letnik. II. Internacionalna ureditev vzajemnosti v planinskih domovih. III. Zaščita zavetišč proti vandalizmu. IV. Gostišča za mladino. V. Alpinski žicovodi in železnice; obrambna in predhodna sredstva. VI. Študij in katalog plazov. VII. Internacionalna razstava slik in fotografij. C) Poročilo Poljskega Tatranskega društva: »Narodni parki v obmejnih gorskih gromadah.« 5. Posamezni predlogi.

Vsi predmeti so jako važni. Dr. H. Tuma se je skoraj pri vseh predmetih oglasil za besedo in vodil diskusijo francosko, italijansko in nemško, kar je posebno ugodno vplivalo na zbor, ki je bil dosedaj vajen le francoske razprave. Posebno hvaležni so bili Ladinci, katere je g. dr. Tuma omenil kot starodavne prebivalce Engadina s polno pravico narodnosti.

Resolucije jugoslovanskega delegata je kongres izjemno pripustil v razpravo. Prvo resolucijo glede nomenklature in literarnih odsekov je sprejel skoraj neizpremenjeno, drugo resolucijo (glede znižane vožnje) pa v toliko, da bo poskusil diplomatskim potem doseči enotne vozne olajšave in enakost pri poslovanju obmejnih organov.

Prispevek posameznih članov se je določil tako, da se bo pobiralo od posameznih društev 25 šv. fr. kot najmanjši, 200 šv. fr. kot najvišji prispevek. Na naš Savez odpade 152,5 šv. fr. (ca 2300 Din); ako se prištejejo stroški delegacije, stane članstvo nekaj čez 5000 Din. Gre za ugled, da je Jugoslavija zastopana v mednarodni Uniji, in za posredovanja predsedstva pri Društvu narodov in sploh v diplomatskem svetu.

Kongres je na poročilo predsednika sklenil, da se imajo odslej razpravljati tri vrste poročil: A) predlogi centralne pisarne, o katerih se sklepa definitivno, B) različni predlogi centralne pisarne in alpinskih zvez, ki pridejo na pretres, se pa končno o njih sklepa le izjemoma, C) prosta poročila posameznih članov. — Poročila A in B morajo biti vložena mesec dni pred kongresom, prosti predlogi pa najdalje do 31. maja vsakega leta. Število članov za odmeritev prispevka se določi na podlagi plačil zadnjega koledarskega leta.

Napravili so se sledeči sklepi:

Glede izterjevanja rešilnih stroškov stvar ni godna in se vrne odboru. Poudarjal je dr. Tuma, da mi imamo svoj rešilni odsek, da smo se postavili za zgolj humano stališče in se vrši rešilna akcija ne glede na državljanstvo. Opozoril je, da je treba pritegniti državno pomoč za neizterljive stroške, ker po zakonu gre skrb za rešitev in pogreb dotični občini. Občine samo po nekaterih krajih, n. pr. v Dolomitih, ne morejo zmagati stroškov; tudi pri nas n. pr. Mojstrana ne, dočim je država stala dosedaj docela ob strani. Italijanski klub je poudaril, da stopijo v akcijo le, kadar gre za člane lastnega kluba. Vslad stališča dr. Tume se je stvar vrnila osrednji pisarni za nove študije. — Enako se je vrnilo osrednji pisarni tudi vprašanje voznih listkov za zimske ture. Sprejelo pa se je, da imajo veljati iste olajšave za zimske kakor za letne ture. — Vprašanje meteoroloških postojank in zaščite proti nevarnostim Alp v zimi se je tudi vrnilo odboru že glede na točko, da se ima šele sestaviti študij in seznam nevarnih plazov.

Obširna je bila razprava glede letopisa. Mnenja so različna (sestava le v enem, t. j. v francoskem jeziku, le praktični podatki i. dr.). — Vzajemnost uporabe zavetišč je dosežena s posebno konvencijo med Italijo in Avstrijo; splošno pa zadeva še nikakor ni rešena. — Glede varstva zavetišč proti vandalizmu se je sklicevalo na praktičnost sodelovanja policijskih organov in na propagando med alpinisti. Mladino je pripuščati v kočee kakor odrasle, kolikor je, na razpologo prostora.

Vsaka zveza naj po možnosti prireja lokalne fotografske razstave; ako misli, da ima dovolj gradiva, naj sporoči centralni pisarni, da se eventualno priredi internacionalna razstava. Soglasno pa se je odklonila razstava slik slikarjev, ker hoče vsak biti prvi. Enotna stavba zavetišč se da težko doseči, ker je treba ugoditi potrebam in estetičnemu pogledu. Vsak član zveze mora od pisarne pravočasno dobiti vsa poročila.

Ustanovitev nacionalnega parka v Tatrah se je vzela na znanje, ni pa prišlo do sklepov v splošnem, ker je dr. Tuma poudarjal, da se nacionalni parki ne dajo organizirati po enem kalupu; posebna ovira so državne meje, n. pr. pri naši Komni. — Zastopnik švicarskega alpinskega kluba je razpravljal o enotnih skupnih kačipotih do zavetišč, posebno pozimi. Napraviti bi bilo treba visoke drogove, vrh droga banderca iz močne pločevine z izrezanimi znaki, ki bi alpinistom kazali pot do zavetišča.

Vsi predmeti so jako važni. Dr. H. Tuma se je skoraj pri vseh predmetih oglasil za besedo in vodil diskusijo francosko, italijansko in nemško, kar je posebno ugodno vplivalo na zbor, ki je bil dosedaj vajen le francoske razprave. Posebno hvaležni so bili Ladinci, katere je g. dr. Tuma omenil kot starodavne prebivalce Engadina s polno pravico narodnosti.

Resolucije jugoslovskega delegata je kongres izjemno pripustil v razpravo. Prvo resolucijo glede nomenklature in literarnih odsekov je sprejel skoraj neizpremenjeno, drugo resolucijo (glede znižane vožnje) pa v toliko, da bo poskusil diplomatskim putem doseči enotne vozne olajšave in enakost pri poslovanju obmejnih organov.

Prispevek posameznih članov se je določil tako, da se bo pobiralo od posameznih društev 25 šv. fr. kot najmanjši, 200 šv. fr. kot najvišji prispevek. Na naš Savez odpade 152,5 šv. fr. (ca 2300 Din); ako se prištejejo stroški delegacije, stane članstvo nekaj čez 5000 Din. Gre za ugled, da je Jugoslavija zastopana v mednarodni Uniji, in za posredovanja predsedstva pri Društvu narodov in sploh v diplomatskem svetu.

Kongres je na poročilo predsednika sklenil, da se imajo odslej razpravljati tri vrste poročil: A) predlogi centralne pisarne, o katerih se sklepa definitivno, B) različni predlogi centralne pisarne in alpskih zvez, ki pridejo na pretres, se pa končno o njih sklepa le izjemoma, C) prosta poročila posameznih članov. — Poročila A in B morajo biti vložena mesec dni pred kongresom, prosti predlogi pa najdalje do 31. maja vsakega leta. Število članov za odmeritev prispevka se določi na podlagi plačil zadnjega koledarskega leta.

Napravili so se sledeči sklepi:

Glede izterjevanja rešilnih stroškov in stvar ni godna in se vrne odboru. Poudarjal je dr. Tuma, da mi imamo svoj rešilni odsek, da smo se postavili na zgolj humano stališče in se vrši rešilna akcija ne glede na državljanstvo. Opozoril je, da je treba pritegniti državno pomoč za neizterljive stroške, ker po zakonu gre skrb za rešitev in pogreb dotični občini. Občine samo po nekaterih krajih, n. pr. v Dolomitih, ne morejo zmagati stroškov; tudi pri nas n. pr. Mojstrana ne, dočim je država stala dosedaj docela ob strani. Italijanski klub je poudaril, da stopijo v akcijo le, kadar gre za člane lastnega kluba. Vsled stališča dr. Tume se je stvar vrnila osrednji pisarni za nove študije. — Enako se je vrnilo osrednji pisarni tudi vprašanje voznih listkov za zimske ture. Sprejelo se je, da imajo veljati iste olajšave za zimske kakor za letne ture. — Vprašanje meteoroloških postojank in zaščite proti nevarnostim Alp v zimi se je tudi vrnilo odboru že glede na točko, da se ima šele sestaviti študij in seznam nevarnih plazov.

Obširna je bila razprava glede letopisa. Mnenja so različna (sestava le v enem, t. j. v francoskem jeziku, le praktični podatki i. dr.). — Vzajemnost uporabe zavetišč je dosežena s posebno konvencijo med Italijo in Avstrijo; splošno pa zadeva še nikakor ni rešena. — Glede varstva zavetišč proti vandalizmu se je sklicevalo na praktičnost sodelovanja policijskih organov in na propagando med alpinisti. Mladino je pripuščati v kočee kakor odrasle, kolikor je na razpologo prostora.

Vsaka zveza naj po možnosti prireja lokalne fotografske razstave; ako misli, da ima dovolj gradiva, naj sporoči centralni pisarni, da se eventualno priredi internacionalna razstava. Soglasno pa se je odklonila razstava slik slikarjev, ker hoče vsak biti prvi. Enotna stavba zavetišč se da težko doseči, ker je treba ugoditi potrebam in estetičnemu pogledu. Vsak član zveze mora od pisarne pravočasno dobiti vsa poročila.

Ustanovitev nacionalnega parka v Tatrah se je vzela na znanje, ni pa prišlo do sklepov v splošnem, ker je dr. Tuma poudarjal, da se nacionalni parki ne dajo organizirati po enem kalupu; posebna ovira so državne meje, n. pr. pri naši Komni. — Zastopnik švicarskega alpskega kluba je razpravljal o enotnih skupnih kažipotih do zavetišč, posebno pozimi. Napraviti bi bilo treba visoke drogove, vrh droga banderca iz močne pločevine z izrezanimi znaki, ki bi alpinistom kazali pot do zavetišča.

Lomberg plošče in filmi 26° Sch Drogerija Kanc
Byk-foto-papirji
Zahtevajte brezplačen foto-cenik Ljubljana, v Nebotičniku in Židovski 1

Odprte planinske koče:

Dom na Krvavcu je stalno odprt ter ima krasne smuške terene v najbližji okolici. Koča na Veliki Planini nudi vsa okrepčila smučarjem iz prostranih smuških terenov. Dom v Kamniški Bistrici je krasna enodnevna izletna točka, osobito zaradi nove vozne ceste. Postojanki Sv. Janez in Zlatorog ob Bohinjskem jezeru nudita cenen odmor. Valvazorjeva koča je stalno odprta. Dom na Mrzlici je dostopen iz Trbovelj ter stalno oskrbovan. Planinske postojanke v Logarski dolini so stalno odprte. Mozirska koča vabi smučarje. Tomazinova koča na Sv. Gori je primerna izletna točka z izhodiščem iz Litijske. Na Dolenjskem je stalno odprt Dom na Mirni Gori. Planinske postojanke na Pohorju pričakujejo obilen poset smučarjev.

Vse šolske, pisarniške in tehnične potrebščine priporoča trgovina s papirjem
M. Tičar, Ljubljana Šelenburgova ulica 1 ◆ Fotografične razglednice
in Sv. Petra cesta 26 iz lastnega ateljeja

Zemljevidi

SLOVENSKEGA PLANINSKEGA DRUŠTVA:

Julijske Alpe, naklada 1934 komad Din 5.—
Kamniške in Savinjske Alpe . . . komad Din 5.—
Karavanke komad Din 5.—

TURISTI, POZOR!

Najbolj trpežne in tople nogavice, pletenine, športno perilo, nahrbtnike in sploh vse potrebščine za turistiko dobite najceneje v veliki izbi pri staroznani trdki

F. M. Schmitt, Ljubljana

Pred škofijo 2

Lingerjeva ul. 4

Postrežba točna! Cene nizke!

Dom

v Kamniški Bistrici

vabi zimske izletnike

Krasno speljana nova vozna cesta visoko
nad Bistrico

Posetite v čim večjem številu

Kočo na Veliki Planini

Prenočnina v zakurjenem prostoru
na skupnem ležišču znaša le Din 8.—

SPD Ljubljana je založilo sledeči dve knjigi:

Dr. Breclj Bogdan:

Prva pomoč in reševanje v gorah

Cena Din 12.—.

M. M. Debelakova:

Plezalna tehnika Cena Din 15.—.

DNEVNO
SVEŽA KAVA

MOTOH B.
LJUBLJANA, Vodnikov trg 5
Telefon 25-77

Vse postelje in skupna
ležišča v kočah S.P.D.

zalaga
z izbornimi odejami in koci
raznih kakovosti

Industrija volnenih izdelkov
Peter Majdič, Celje

Podravska tiskarna

Lepi izdelki! — Točna postrežba! — Zmerne cene!

VSE TISKOVINE
za šole, urade, društva,
trgovino, obrt, industrijo

D. Z. O. Z.

Maribor
Gregorčičeva 6
Telefon 20-38

Planinci, smučarji!
Posetite
Dom na Krvavcu!

Specijalna manufakturna trgovina
sportnega sukna

Majer Franjo

Maribor, Glavni trg 9, telefon 28-86

Največja zaloga
sukna za smučarske obleke
in sportnega perila

Prvi foto-alpinski stenski tedenski koledar

„Iz naših krajev“ za leto 1935 je izšel.

Delo, ki ga krasí 52 novih umetniških fotografij naših planin, je izvedeno v lepi vezavi na finem papirju v bakrotisku, format 18×24 cm. Izdelava je taka, da se po preteku leta lahko koledar odreže, pa imate krasen planinski album trajne umetniške vrednosti.

Cena Din 30.—, za naročnike Pl. Vestnika le Din 25.—. Naroča se na naslov: Alpinski koledar »Iz naših krajev«, Ljubljana, Dalmatinova ulica 11/III., ali pa pri Slov. Plan. Društvu v Ljubljani, Aleksandrova cesta 4.

lepšega darila si ne morete misliti, posezite po njem!

Vsakemu turistu sta potrebni

Dr. Henrik Tuma:
**Imenoslovje
Julijskih Alp**
založilo
Slov. Planinsko Društvo

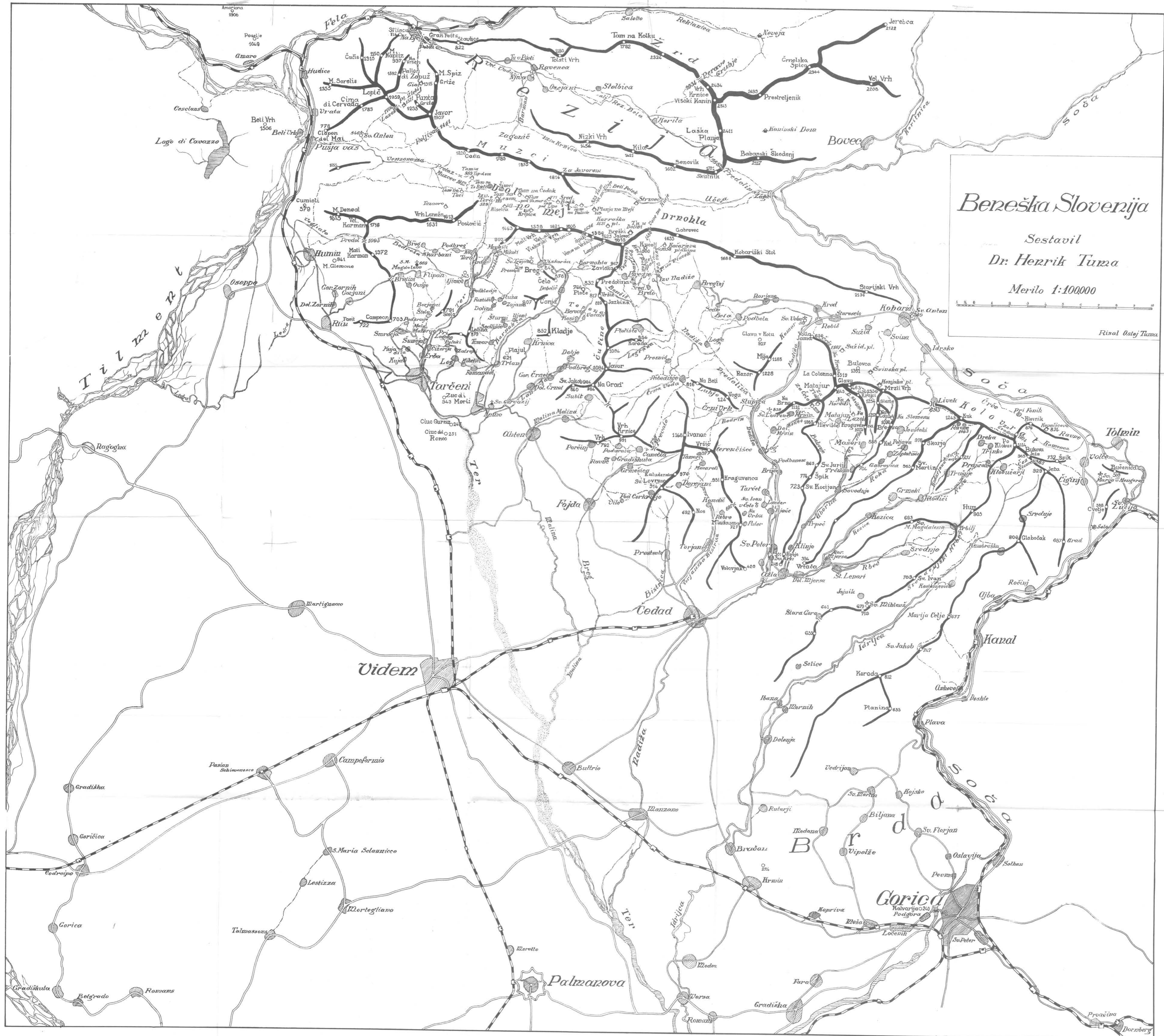
in

Badjura:
**Sto izletov po
Gorenjskem,
Dolenjskem in
Notranjskem**

Din 35.—

Dobi se pri Slovenskem
Planinskem Društvu
Člani dobe popust!

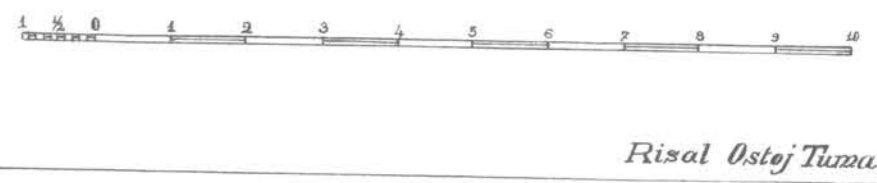

Bereška Slovenija

Sestavil
Dr. Henrik Turza

Merilo 1:100000

Risal Ostoj Turza